

Ε' Συνεδρία

“Η Ελλάδα στα δελτία των 8”

Κυρίες και κύριοι, αρχίζει η τελευταία συνεδρία αυτού του 14ου Πανελληνίου Δημοσιογραφικού Συνεδρίου.

Συντονιστής της συνεδρίασης είναι ο κ. Παύλος Τσίμας. Το θέμα της συνεδρίας αυτής είναι «Η Ελλάδα στο δελτίο των 8». Παρόλο που έχει αρκετή ζέση και είμαστε κουρασμένοι, βλέπω ότι έχει μεγάλη συμμετοχή, που αυτό για εμάς είναι μία ευχάριστη παρατήρηση.

Κυρίες και κύριοι, καλή σας ημέρα. Εκ μέρους των εισηγητών και των εισηγητριών αυτής της τελευταίας συνεδρίας θερμές ευχαριστίες στη Νομαρχία Έβρου για την φιλοξενία, τη διοργάνωση και την πρόσκληση να είμαστε εδώ. Σε εσάς για την υπομονή και την προσοχή σας και αρχίζουμε αμέσως.

Το θέμα αυτής της τελευταίας συζήτησης είναι «Η Ελλάδα στα δελτία των 8». Βρίσκω τον τίτλο πολύ ωραίο, ένας τίτλος που γεννάει ένα διπλό ερώτημα. Το ερώτημα δηλαδή, ποια είναι η Ελλάδα των δελτίων των 8, θα μπορούσε να διατυπωθεί με δύο διαφορετικούς τρόπους.

Πρώτον, ποια Ελλάδα βλέπουμε στα δελτία των 8, γιατί προφανώς υπάρχει μια Ελλάδα που βλέπουμε στα δελτία των 8 και μια Ελλάδα που δεν βλέπουμε στα δελτία των 8. Ποια είναι η μία και ποια είναι η άλλη. Και υπάρχει κι ένα δεύτερο ερώτημα: ποια Ελλάδα βλέπει τα δελτία των 8 και ποια Ελλάδα δεν βλέπει τα δελτία των 8, γιατί επίσης υπάρχει μια Ελλάδα που βλέπει τα δελτία των 8 και μια Ελλάδα που δεν βλέπει τα δελτία των 8. Ποια είναι η μία και ποια είναι η άλλη.

Επειδή, λοιπόν, εγώ έτσι αναλύω το ερώτημα που θέτει

■ **ΤΟΛΟΥΔΗ ΜΑΡΙΑ**
(Μέλος Οργανωτικής Επιτροπής)

■ **ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:**
ΤΣΙΜΑΣ ΠΑΥΛΟΣ
(Δημοσιογράφος «Mega Channel»)

ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
(Καθηγητής ΜΜΕ
Παντείου Πανεπιστημίου
Κοινωνικών
και Πολιτικών
Επιστημών Αθήνας)

ο τίτλος, ο πολύ ωραίος αυτής της συζήτησης, θα ήθελα να ξεκινήσουμε από το δεύτερο σκέλος. Δηλαδή, από το ποια Ελλάδα βλέπει τα δελτία των 8. Και γι' αυτό θα δώσω πρώτα το λόγο στον Δημήτρη Ψυχογιό και την Αγγελική Σταμέλου. Τον Δημήτρη Ψυχογιό οι περισσότεροι τον ξέρετε, είναι καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο στο τμήμα Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Η κ. Σταμέλου είναι μεταπτυχιακή φοιτήτρια σ' αυτό το τμήμα κι έχει κάνει μια πολύ ενδιαφέρουσα έρευνα για το κοινό των δελτίων των 8 ή για την τηλεθέαση των δελτίων των 8, από την οποία νομίζω ότι μπορούμε να πάρουμε μερικά εναύσματα για την παραπέρα συζήτηση. Θα μας βοηθήσουν και να καταλάβουμε αυτό για το οποίο θα προσπαθήσουμε να μιλήσουμε.

Λοιπόν, να δώσω αμέσως το λόγο στον Δημήτρη Ψυχογιό, με την υπόμνηση ότι ο χρόνος είναι αυστηρά πέντε λεπτά, για τις κυρίες λίγο παραπάνω και ότι ο συντονιστής έχει δικαίωμα να διακόπτει με σχόλια, ύβρεις και χειροδικίες όταν δεν συμφωνεί με αυτά που ακούει.

Καλησπέρα σας. Θα πω μόνο δύο κουβέντες για το πλαίσιο της έρευνας, τα υπόλοιπα θα σας τα πει η Αγγελική, η κ. Σταμέλου. Είναι μια δουλειά που την κάνουμε στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος Ψυχολογία και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας στο Πάντειο και αυτό που κάνουμε είναι να αναλύσουμε τα στοιχεία της AGB. Η AGB δηλαδή είχε την καλοσύνη να μας δώσει τα στοιχεία για τις μηνιαίες τηλεθεάσεις και τα μερίδια από το '98 ως τα σήμερα για τους έξι σταθμούς που θα δείτε και επιπλέον ανά μήνα και δεύτερον, να μας δώσει και τα στοιχεία ανά μέρα, ποιες είναι οι διακυμάνσεις της τηλεθέασης ανά μέρα για τα τελευταία δύο χρόνια. Εδώ θα παρουσιάσουμε μόνο το πρώτο μέρος, αφορά τα μηνιαία δελτία.

Ο στόχος της έρευνάς μας είναι διπλός. Από τη μια μεριά να δούμε πώς μετακινείται, ποια είναι η σύνθεση του κοινού και πώς αλληλάζει μέσα στο χρόνο μελετώντας από το '98 ως τα σήμερα τι έχει γίνει και δεύτερον, η δεύτερη πτυχή της έρευνας είναι να δούμε ποια θέματα προσελκύουν κοινό.

Δηλαδή, να δούμε ανόδους πάνω από το μέσο όρο στους τηλεοπτικούς σταθμούς για κάποια θέματα και να δούμε ποια ήταν αυτά τα θέματα που τράβηξαν το ενδιαφέρον του κοινού. Αυτό είναι το δεύτερο κομμάτι της έρευνας, δεν θα το δείτε, εδώ θα δώσουμε μόνο τη διαχρονική εξέλιξη των μεγεθών σε ό,τι αφορά τις βασικές κατηγορίες κοινού με τον τρόπο που τα δίνει η AGB, έτσι;

Να τονίσω κάτι. Το δείγμα της AGB είναι περίπου 1.200 νοικοκυριά, κάπου 3.500 άτομα. 3.500 άτομα σημαίνει το 1% είναι 35 άτομα. Το 8% που έχουν ορισμένοι σταθμοί και είναι το μέγιστο, βασικά μεγέθη μιλάω, μιλάμε 8x35, για 250-260 άτομα. Αν πάμε σε σταθμούς με 1% όπως είχαν κάποιοι πριν από χρόνια, μιλάμε για 35 άτομα στα οποία στηρίζεται η ανάληψη. Δηλαδή, θέλω να πω πρέπει να ξέρουμε ότι σε ορισμένα από αυτά τα στοιχεία τα όρια του στατιστικού σφάλματος είναι πολύ μεγάλα και όσο κατεβαίνουμε σε μεγέθη σε σταθμούς που έχουν 2% ή 3% ή 4% τηλεθέαση, τότε αυτά τα σφάλματα μεγαλώνουν.

Άρα, όλα αυτά, γι' αυτό πήραμε χρονικές σειρές, μπορεί αν δει κανείς ένα μήνα να έχει μεγάλο λάθος, αν δει όμως σε 8 χρόνια πώς εξελίσσεται μια κατάσταση και βλέπει μια σταθερότητα, τότε λέει ότι γι' αυτό που βλέπω είμαι πιο σίγουρος, είναι έξω από τα όρια του στατιστικού σφάλματος.

Αυτά, τέλειωσα. Η κ. Σταμέλιου θα σας πει την ουσία.

Όπως θα είδατε οι τηλεοπτικοί σταθμοί που μελετάμε είναι ο Alpha, ο Alter, ANT1, Mega, NET και Star.

Όπως βλέπετε στο γράφημα υπάρχει - να πω καταρχάς ότι η περίοδος που μελετούμε είναι από τον Οκτώβριο του '98 μέχρι τον Φεβρουάριο του 2006-. Είναι εμφανές ότι υπάρχει μια αύξηση της τηλεθέασης, κυρίως την τελευταία τριετία 2004 με 2006 και απ' ό,τι φαίνεται η τηλεθέαση ανεβαίνει κι άλλο.

Να πούμε ότι υπάρχει η αναμενόμενη εποχικότητα τους καλοκαιρινούς μήνες, δε βλέπουμε πολύ τηλεόραση ή μάλλον βλέπουμε λιγότερη τηλεόραση το καλοκαίρι, ωστόσο μας κάνει εντύπωση το γεγονός ότι το καλοκαίρι του 2002

ΣΤΑΜΕΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
(Μεταπτυχιακή
φοιτήτρια ΜΜΕ Παντείου
Πανεπιστημίου Αθηνών
– Εφημερίδα «Το
Χρήμα-Τρίτη»)

και τον Αύγουστο του 2004 υπάρχει μικρότερη πτώση τηλεθέας και εικάζουμε ότι αυτό αποδίδεται προφανώς στα γεγονότα εκείνων των χρονικών περιόδων. Το καλοκαίρι του 2002 είχαμε την σύλληψη της 17 Νοέμβρη, γεγονός που απασχόλησε πάρα πολύ την κοινή γνώμη και κατά συνέπεια το τηλεοπτικό κοινό και τον Αύγουστο του 2004 είχαμε τους Ολυμπιακούς Αγώνες, πάλι ένα σημαντικό γεγονός.

Όσον αφορά στην εξέλιξη της τηλεθέας στα δύο φύλλα, άνδρες και γυναίκες, βλέπουμε ότι οι γυναίκες προτιμούν τα δελτία ειδήσεων για την ενημέρωσή τους απ' ό,τι οι άνδρες. Και στις δύο ωστόσο ομάδες, βλέπουμε μία ανοδική πορεία μεγαλύτερη στις γυναίκες. Στις γυναίκες συγκεκριμένα η τηλεθέαση κυμαίνεται γύρω στο 35% με 45% και έχουμε μια αύξηση όλη αυτή την περίοδο της τάξεως του 15%, ενώ έχουμε μικρότερη αύξηση, έχουμε 15% στους άνδρες.

Στο γράφημα αυτό βλέπουμε τη διαφορά επί τοις εκατό στην τηλεθέαση, βλέπουμε ότι η διαφορά μειώνεται το καλοκαίρι, γεγονός που μας επιτρέπει να συμπεράνουμε ότι οι άνδρες βλέπουν περισσότερο τηλεόραση το καλοκαίρι, έχουν πιο πολύ προφανώς ελεύθερο χρόνο, ενώ η διαφορά ανεβαίνει κυρίως τους χειμερινούς μήνες.

Όσον αφορά στις ηλικιακές κατηγορίες, βλέπουμε ότι οι μικρότερες ηλικίες είναι σταθερές, τα ποσοστά τους είναι πάρα πολύ σταθερά. Ειδικά οι ηλικίες από 4 έως 35, θα λέγαμε ότι σε κάποιες περιπτώσεις υπάρχει και μια ελαφρά πτώση, ενώ θα λέγαμε ότι η τηλεθέαση ανεβαίνει όσο μεγαλώνουν και οι ηλικίες και μας προκαλεί εντύπωση το γεγονός ότι στη μεγαλύτερη ηλικιακή κατηγορία των 65 και άνω, ενώ τη σεζόν '98-'99 η τηλεθέαση είναι στο 46, 9% το 2005-2006 είναι στο 61, 9% και μιλάμε για μία αύξηση 32%. Πάρα πολύ μεγάλη. Και δείχνουμε κι ένα άλλο γράφημα, πάλι για τη συγκεκριμένη ηλικιακή κατηγορία 65 και άνω, όπου τα ποσοστά είναι πάρα πολύ υψηλά. Είναι από 55% μέχρι 70% φτάνουν το 2006.

Όσον αφορά στο επίπεδο εκπαίδευσης - καταρχάς να πούμε ότι όταν λέμε χαμηλή εκπαίδευση εννοούμε τους αποφοίτους Δημοτικού, όταν λέμε μέση εκπαίδευση εννοούμε τους αποφοίτους Λυκείου και ανώτερη εκπαίδευση

ση τους κατόχους πτυχίων ΑΕΙ, ΤΕΙ, μεταπτυχιακά και ούτω καθεξής.

Εδώ βλέπουμε ότι οι τηλεθεατές ανώτερης εκπαίδευσης είναι σταθεροί, πρακτικά υπάρχει μια ελαφρά άνοδος, σταθερή είναι και η μέση εκπαίδευση, ενώ την διαφορά, την παράσταση εντός εισαγωγικών, κλέβει η χαμηλή εκπαίδευση.

...πραγματικά ένας άνθρωπος που θα μου συνέβαινε κάτι να το αντιμετωπίσω στα δελητία ειδήσεων. Το απεύχομαι για τον εαυτό μου. Και παρότι ξέρω ότι λόγω της δουλειάς μου έχω τη δυνατότητα και τη δύναμη να μιλάω στην τηλεόραση, είναι κάτι που ίσως να το έχετε προσέξει, δεν έχω επιλέξει ποτέ, ποηηοί το γνωρίζουν μέσα από 'δω και σε περιπτώσεις που εγώ αντιμετώπισα να βγω στην τηλεόραση, να μιλήσω. Το έχω σαν το χειρότερο. Καλύτερα να πουν ό,τι έχουν να πουν και να περάσουν, γιατί έτσι κι αλλιώς η είδηση είναι σαν τον γάβρο, την άλληλη μέρα μυρίζει, περιμένεις να φύγει η μυρωδιά, παρά να μπω στη διαδικασία αυτή.

Βλέπω δηλαδή καθημερινά, σαν θεατής μιλάω, ανθρώπους να διασύρονται, να ξεσκίζονται στην κυριολεξία σε χρόνο dt. Δεν ξέρω ποια δεοντολογία ήξει as πούμε, η μάνα να θεωρεί το παιδί αγνοούμενο, για την τελευταία περίπτωση αναφέρομαι, και η τηλεόραση να αναφέρει τη λέξη "πτώμα". Ακόμα και αν υπάρχει τέτοια κακή εξέλιξη τι νομιμοποιεί, ποια δεοντολογία νομιμοποιεί όλους αυτούς τους ανθρώπους στην μητέρα; Διότι φαντάζομαι ο πρώτος που παίρνει την είδηση - θα μου πεις η τηλεόραση απευθύνεται στη μητέρα; Ναι. Ε, λοιπόν, ναι. Απευθύνεται στη μητέρα κυρίως. Δεν απευθύνεται σε όλους τους υπόλοιπους όπου της βουλήνουν τα αυτιά και ακούει εκατό φορές τη λέξη "πτώμα" για το παιδί της. Δε γίνεται να είναι δεοντολογία αυτή. Αποκλείεται.

Τελικά, μιλήνε οι ανήλικοι ή δε μιλήνε; Βάζουν ένα τζαμάκι, βλέπεις όλο το υπόλοιπο. Τα παιδιά τα ξεχωρίζουν. Τα ξέρουν, δεν αλληάζουν ρούχα κάθε μέρα, δεν είναι πλούσιες κυρίες που αλληάζουν φουστάνια. Τα βλέπουν. Βλέπεις μια

ΛΑΖΟΠΟΥΛΟΣ ΛΑΚΗΣ
(Ηθοποιός-Σκηνοθέτης-Συγγραφέας)

γυναίκα με κότσο από πίσω. Δεν την ξεχωρίζεις; Αφού είναι συγκεκριμένος ο κότσος, συγκεκριμένο το μαλλί. Τι λογική έχουν αυτά; Ή, λοιπόν, μιλάνε οι ανήλικοι ή δεν μιλάνε.

Τι σημασία έχει να κερδίσω εγώ σαν τηλεθεατής την ανάκριση πέντε παιδιών στην ελληνική τηλεόραση; Δεν το καταλαβαίνω.

Πραγματικά, εγώ δεν θέλω να είμαι - ξέρω ότι στα συνέδρια χρησιμοποιούνται σπρόγγυλες λέξεις και εγώ πιστεύω ότι οι σπρόγγυλες λέξεις κυλάνε και χάνονται. Προτιμώ τις λέξεις που έχουν γωνίες και ακρίβεια. Δεν υπάρχει καμία δεοντολογία στα κανάλια, εκτός από την κρατική τηλεόραση την οποία δεν την ενδιαφέρει η ανθρωποθηρία, όλα τα υπόλοιπα κανάλια λίγο ή πολύ, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο η ανθρωποθηρία και η μη δεοντολογία είναι νόμος. Αυτός είναι ο νόμος και δεν πρόκειται να αλλιάξει. Εκτός ίσως, αν ένα πρώτο βήμα ήταν να μην μετριούνται έστω τουλάχιστον τα δεητία ειδήσεων, να βγουν τα δεητία ειδήσεων. Ας μετρηθώ εγώ με τον ψευδή τρόπο της κάθε εταιρείας AGB που θέλει με τρεις διαφημιστικές εταιρείες μέσα να παριστάνει την αθώα. Ας μετρηθώ λοιπόν εγώ.

Πώς γίνεται, λοιπόν, πέντε άτομα ηλικίας 5-17 ετών να καθορίζουν το δείγμα του 15, 7% του τι βλέπουν οι νέοι άνθρωποι; Ποιος μου λέει εμένα ότι αυτοί οι άνθρωποι οι πέντε δεν βρίσκονται εύκολα; Αυτά είναι αστεία πράγματα.

Η ελληνική τηλεόραση και στα δεητία και παντού έχει χάσει το δρόμο της και δεν μιλάμε οπισθοδρομικά. Δεν ζητάνε, δεν είναι το ζητούμενο μια παλιά τηλεόραση. Αλλά βγαίνουν οι φοιτητές να μιλήσουν και ξαφνικά ακούμε έναν πολιτικό λόγο, τον οποίο δεν τον έχουμε ακούσει που μιλάνε 15 χρόνια οι πολιτικοί και λένε τις ίδιες ανοησίες. Βλέπουμε τα ίδια πρόσωπα, έχουν κουραστεί όλοι να αναπαράγουν το ίδιο πράγμα. Κάνουμε ανακύκλωση μούχλας και είναι κουραστικό για όλους. Η τηλεόραση οφείλει να δει τα νέα πρόσωπα, να δώσει το λόγο στην ακραία σκέψη της εποχής, στην καινούρια σκέψη της εποχής, να βάλει και τους νέους στο παιχνίδι, χωρίς να θέλω να υποτιμήσω τη μητέρα μου που δεν έχει δουλειά και βλέπει τηλεόραση. Πιστεύω ότι η τηλεόραση είναι ένα ανοικτό σχολείο, από το οποίο ο

γέρος άνθρωπος δεν έχει να μάθει κάτι. Ό,τι ήταν να μάθει, ήλυπάμαι, το έμαθε.

Παρασύρθηκε ο συντονιστής, άκουγε τον Λάκη, έχασε το ρολόι του. Ευχαριστούμε πολύ.

Υπάρχει η συγκεκριμένη πρόταση του Λάκη, που έχει ξανακουστεί η πρόταση, να εξαιρούνται τα δελητία ειδήσεων από τη μέτρηση της τηλεθέας. Αυτή είναι μια πρόταση που μπορεί και σήμερα να τη συζητήσουμε, γενικά τη συζητάμε. Εγώ καταθέτω την αντίθεσή μου, δηλαδή επειδή δε μπορώ να κόψω το τσιγάρο, δε χρειάζεται να φέρω έναν αστυφύλακα να μου απαγορεύει, να με συλλαμβάνει κάθε φορά που πηγαίνω στο περίπτερο. Θα πρέπει να βρω τη δύναμη να το κόψω μόνος μου.

Λοιπόν, έχω κάνει την εξής σειρά: έδωσα το λόγο πρώτα στον Λάκη. Σκέφτομαι να δώσω μετά το λόγο στην Πόπη τη Διαμαντάκου, έχουμε δύο συναδέλφους που εργάζονται στην τηλεόραση, τον Ανδρέα τον Γιουρμετάκη και τον Σταμάτη το Μαλέλη, οπότε θα δώσω σ' αυτούς στη συνέχεια το λόγο, άρα μιλάει τώρα η Πόπη η Διαμαντάκου.

Γεια σας, δεν θα επαναλάβω τις ευχαριστίες και τους χαιρετισμούς για να γλιτώσουμε χρόνο.

Ήταν πάρα πολύ χρήσιμα τα στοιχεία έτσι όπως τα άκουσα, η ανάλυση των στοιχείων της AGB, που εγώ πιστεύω ότι έχουν μια χρησιμότητα, όχι αυτήν που έχουμε αναδείξει εμείς. Η αγορά για να τακτοποιηθεί χρειάζεται μέσα στους άηλους κανόνες που λήμε ότι χρειάζεται, χρειάζεται και τα στοιχεία και τις μετρήσεις ενημέρωσης, όπως επίσης τα χρειάζεται τα στοιχεία αυτά και η επιστήμη. Δεν μπορούμε να έχουμε επιστήμη, ανάλυση, χωρίς να έχουμε κάποια δεδομένα. Οπότε, τα θεωρώ χρήσιμα και αυτό που κάνω είναι ότι προσπαθώ να ερμηνεύσω κάπως το γιατί των φαινομένων. Δεν ξέρω αν το κατορθώνω, ίσως σε κάποια σημεία να επαναλάβω πράγματα που ήδη έχουν ειπωθεί, αλλά προσπαθώ να ερμηνεύσω ακόμα και το γιατί, χωρίς να

■ ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

■ **ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΟΥ ΠΟΠΗ**
(Δημοσιογράφος
Εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ»)

ξέρω τα αποτελέσματα της έρευνας, γιατί υπάρχει αύξηση των μεγαλύτερων ηλικιών, κοινού που ανήκει στις μεγαλύτερες ηλικίες.

Ξέρουμε ότι από το '89 περίπου που ξεκίνησε η λειτουργία της ιδιωτικής τηλεόρασης ζήσαμε πάρα πολλές στιγμές πολύ μεγάλων κρίσεων. Πρώτα απ' όλα συγκρούσεων τηλεόρασης και πολιτικής, κοινωνίας και τηλεόρασης, τηλεόρασης και τηλεόρασης, τηλεόρασης και δημοσιογραφίας του έντυπου χώρου και τα λοιπά. Το θέμα είναι ότι κάθε μια από αυτές τις στιγμές των συγκρούσεων σήμανε και σημαίνει ακόμα μια εικόνα κρίσης θεσμών και αξιών για τον τόπο. Και κάθε φορά, όλο αυτό μοιάζει σαν να ξαναζούμε το ίδιο έργο. Όλοι μαζί να περνάμε από την ευωχία μιας χορταστικής ενημέρωσης, με ερωτηματικό ή σε εισαγωγικά, στην κατάθλιψη και στην κρίση συνείδησης. Ποιοι είμαστε και πού πάμε. Οτσαλάν, 17 Νοέμβρη, εκκλησιαστικό, παραδικαστικό, Ίμια, η υπόθεση της Βέροιας, που παραδόξως δε μας έχει φέρει μπροστά σ' αυτή την κρίση, ποιοι είμαστε και πού πάμε. Κι εγώ νομίζω ότι δε μας έχει φέρει, ενώ θα έπρεπε, γιατί την αντιμετωπίζουμε με τον ίδιο τρόπο που αντιμετωπίσαμε όλα τα προηγούμενα, γιατί εδώ πονάει πάρα πολύ. Εδώ φτάνει το μαχαίρι πολύ βαθιά σε εσωτερικά κοινωνικά προβλήματα και πονάει πολύ.

Αντιμετωπίζουμε μια ενημέρωση που δίνει την εντύπωση ότι το έθνος των τηλεθεατών, όλοι μας, διακατεχόμαστε από ένα σύνδρομο ενημερωτικής νευρικής ανορεξίας. Καταπίνουμε αδιακρίτως ό,τι πιο παχυντικό, "βρώμικο" και μετά σπεύδουμε να το αδειάσουμε με αποστροφή. Και φυσικά δεν ασχολούμαστε με τίποτε άλλο, παρά μόνο με τον εαυτό μας. Διευκολύνει αυτή η στάση. Ο κόσμος μας μικρός, κλειστοφοβικός, αλλιά το άλλας της γης. Και ο δημοσιογραφικός, αλλιά και ο κόσμος των τηλεθεατών. Αλλήλαστε, έχει τόσο ενδιαφέρον. Αποπομπές βουλευτών on camera ή υπό το κράτος του τηλεοπτικού θεάματος. Να θυμηθώ τον Χρυσανθακόπουλο, τον Πάχτα και τα λοιπά, δεν είναι τυχαίο που γίνανε - τέλος πάντων, θα τα πω παρακάτω αυτά.

Ηρωικές στιγμές για τη δημοσιογραφία; Μπορεί. Και είναι κάθε φορά που καταφέρνει να αποκαλύψει τις σάπιες πτυχές

του συστήματος, που μοιάζει η δημοσιογραφία να πιέζει για την κάθαρσή του.

As σταθούμε, όμως, ένα βήμα πίσω από τη γοητεία του ηρωισμού σε απευθείας μετάδοση. Επί τροχάδην να δούμε το πλαίσιο μέσα στο οποίο δημιουργείται το φαινόμενο. Πολλά κανάλια, αιματηρός ανταγωνισμός, πάρα πολύ αιματηρός ανταγωνισμός, έλλειψη τηλεοπτικής κουλτούρας, πιστεύω πάρα πολύ σημαντικό αυτό, εσκεμμένα αδράνεια των πολιτικών για την επιβολή και την εφαρμογή και τη λειτουργία ενός πλαισίου νομοθετικού.

Σε όλα αυτά προστέθηκε και η πιεστική ανάγκη της καλλιέργειας καταναλωτικών νθών. Της διεύρυνσης της αγοράς. Παντού η λειτουργία της εμπορικής τηλεόρασης συνδέεται με την καλλιέργεια καταναλωτικών τάσεων. Με τη διαμόρφωση προτύπων κατανάλωσης. Με την προβολή ενός lifestyle. Το ξεχάσαμε αυτό. Στη χώρα μας, η ιδιωτική τηλεόραση συνδέθηκε με την ελευθερία της ενημέρωσης. Και εκεί πιστεύω ότι έγινε μία σύγχυση πάλη, αυτό που παθαίνουμε μονίμως, έγινε μία σύγχυση ως προς το τι περιμένουμε από αυτό το πράγμα και ως προς το πώς εμείς, ο δημοσιογραφικός κόσμος εντάσσεται μέσα σ' αυτό. Δηλαδή, είναι προφανές ότι η εμπορική τηλεόραση θα δημιουργούσε ψυχαγωγικό πρόγραμμα.

Ο τομέας, λοιπόν, της ενημέρωσης ταυτίστηκε άμεσα με τις αρχές του ψυχαγωγικού προγράμματος και φυσικά ανέδειξε τους star του. Τους star που θα ανταποκρίνονται σ' αυτό το είδος της ενημέρωσης που ήθελε η τηλεόραση. Δεν είναι τυχαίο που το είδος αυτό υπηρετήθηκε όμως μέσα σ' αυτή τη σύγχυση που υπάρχει και στη δυσκολία να διαμορφώσουμε σαφείς διαχωριστικές γραμμές του τι υπηρετεί ο καθένας και από πού προέρχεται, δεν είναι τυχαίο ότι το είδος αυτό υπηρετήθηκε από star δημοσιογράφους που διεκδικούν με πάθος τον τίτλο του έγκυρου και έγκριτου και δεν διστάζουν να αποκηρύξουν σήμερα τη στάση τους εκείνη, όταν υπηρετούσαν το άγριο lifestyle, λέγοντας «δεν είμαι περήφανος». Το είπε ο Νίκος Χατζηνικολάου σε συνέντευξη που είχε δώσει στους «Φακέλους» του Αλέξη Παπαχελά, εξαιρετικό ντοκιμαντέρ εκείνο μιας ψυχαναλυτι-

κής, ένα ψυχαναλυτικό ντοκιμαντέρ του κόσμου της τηλεόρασης. «Δεν είμαι περήφανος για εκείνες τις δημοσιογραφικές επιλογές μου. Έκαναν όμως νούμερα, είχε επιτυχία το δελτίο».

Δεν είναι, λοιπόν, καθόλου τυχαίο και δεν είναι καθόλου έκπληξη, τουλάχιστον για όποιον παρατηρεί την τηλεόραση και έχει ξεκάθαρα τα πράγματα μπροστά του, δεν είναι τυχαίο που ο συγκεκριμένος επέλεξε αυτό που είπαμε προηγουμένως, την ημέρα του μαζικού συλλαλητηρίου αντιπολεμικού, που έγινε στην Αθήνα με όλη αυτή την τεράστια μαζικότητα, δεν είναι τυχαίο που επέλεξε να παρουσιάσει, πιστός στις αρχές του τις δημοσιογραφικές, όπως έχουν ερμηνευθεί μέσα σ' αυτό το τοπίο, επέλεξε να παρουσιάσει την επίσκεψη του τέως. Ήταν πάρα πολύ λογικό. Είναι ενταγμένος μέσα σ' αυτό το κλίμα. Δεν πρέπει να μπερδεύομαστε δηλαδή ως προς το τι υπηρετεί ο καθένας.

Αφού βεβαίως, λοιπόν, ανέδειξαν όλοι αυτοί οι σταρ την κουλτούρα της τσιφτελελοπίστας, την ξέρουμε, σε κυρίαρχη του εγχώριου πολιτισμού και συμμετείχαν καθοριστικά με το δημοσιογραφικό τους κύρος, το δημοσιογραφικό μύθο, αν θέλετε στη διαμόρφωση τέτοιων προτύπων, υποχωρούν. Αν υποχωρούν. Γιατί υπάρχουν συνεχιστές και συνέχειές τους.

Η απάντηση ίδια και εύκολη: η τηλεόραση θέλει νούμερα. Η αγορά των τηλεθεατών μικρή. Πόσοι είναι οι hard viewers; Άντε 2, άντε 4 εκατομμύρια. Εδώ νομίζω ότι γίνεται άλλη μια σύγχυση. Βεβαίως, αυτό που είπε ο Παύλος είναι πάρα πολύ αληθινό. Υπάρχει ένα κοινό που δε βλέπει αυτή την τηλεόραση που του προσφέρουμε, αυτή την τηλεόραση που υπάρχει σήμερα. Προφανώς και υπάρχει. Απλώς, γι' αυτή τη μικρή αγορά αυτό το κοινό εμφανίζεται να είναι σχεδόν αμελητέο. Εδώ υπάρχουν διάφορες στρεβλώσεις. Αλλά όταν μιλάμε για μια αγορά ας πούμε σαν την γαλλική που μπορεί να έχει 30 ή 40 εκατομμύρια τηλεθεατές, καταλαβαίνουμε ότι το μικρό αυτό κοινό που θέλει μια άλλη τηλεόραση μεγαλώνει αυτομάτως.

Κατά τη γνώμη μου, έτσι κι αλλιώς είναι αστεία η κουβέντα για την εξαίρεση των δελτίων ειδήσεων από την τηλεθέαση. Και πάλι, κατά τη γνώμη μου, θα είχαμε τα ίδια δελ-

τία. Παρόμοια έστω. Εκτός και αν έκλειναν περισσότερα από τα μισά κανάλια και λίγα λήω. Γιατί και χωρίς μετρήσεις, αν έκανε ένας σύνδεση με τη Βέροια και έδειχνε οτιδήποτε από την τραγική αυτή υπόθεση, με την ακόμα πιο τραγική διαχείρισή της από τα τηλεοπτικά μέσα, θα ακολουθούσαν όλοι. Είναι ο αυτοματισμός του δημοσιογράφου να αντιδρά με το να μην μείνω εκτός. Και, δυστυχώς, η εικόνα της τηλεόρασης, η εντύπωση, το σοκ και το δέος της, διευκολύνει τη δημοσιογραφική δουλειά. Ή, να το πούμε με μεγαλύτερη ειλικρίνεια, διευκολύνει το δημοσιογραφικό σουξέ. Πολύ περισσότερο όταν δεν υπάρχει η αίσθηση των ορίων. Τα φίλτρα προστασίας ενός πολιτισμού. Η κουλτούρα του κανόνα αν θέλετε. Αλλά με το κυνηγητό των εντυπώσεων και τον κανιβαλισμό κτίστηκαν καριέρες. Αποθεώθηκε η κρυφή κάμερα. «Εμείς; Μπα, δεν την ξέραμε. Μας τη χάρισαν δημοσιογράφοι του BBC και έτσι είπαμε κι εμείς να την χρησιμοποιήσουμε. Και να σας πω τη γνώμη μου; Πιστεύω ότι η κρυφή κάμερα είναι η ευκολία του δημοσιογράφου». Τάδε έφη Μάκης Τριανταφυλλόπουλος στην εκπομπή των Φακέλων και πάλι.

Τι να πει κανείς; Δίνεις περίστροφο σε παιδιά να παίξουν; Γιατί κάπως έτσι παρουσιάστηκε. Στο κυνήγι της εντύπωσης, της πρόκλησης, της καθήλωσης του τηλεθεατή με ό,τι πιο γαργαλιστικό και άγριο και ηδονοβληπτικό ρίχτηκε, η τηλεόραση με την ενημέρωση να γίνεται σαν ένα άγριο θούνα παρκ, όπου ξεσάλλωναν ελεύθερα μέχρι πρό τινος μαντρωμένα πιτσιρίκια. Αξιοποιήσαμε τα εργαλεία της τηλεόρασης, τα εργαλεία της εικόνας ήρθαν στα χέρια των δημοσιογράφων σαν όπλα της ελευθερίας του επαγγέλματός τους. Δηλαδή, μπήκαμε μέσα σ' αυτό το πράγμα που λέγεται τηλεοπτική ενημέρωση για να αξιοποιήσουμε την κάμερα σαν να είναι όπλο που επιβεβαιώνει την ελευθερία, που τόσα χρόνια θέλαμε και δεν είχαμε.

Επί σειρά ετών μάλιστα, το επιχείρημα μετά από μια δραματική τηλεοπτική κρίση ήταν ακριβώς αυτό: η τηλεόρασή μας βρίσκεται ακόμη σε παιδική ηλικία. Έτσι είπαμε όταν έγιναν μόδα τα τηλεπαράθυρα του Ευαγγελιάτου. Όταν το έθνος παρακολουθούσε με άρρωστη κουτσομπολική μανία

διαζύγια διασημοτήτων. Τον έρωτα ενός αντισαγγελέα με μια τραβεστί στο Σκάι τότε, με διευθυντή τον Σταμάτη Μαλέλη. Γεια σας, κύριε Μαλέλη. Σε συνέντευξή του μάλιστα, που πολύ ευγενικά μου παραχώρησε για τη διδακτορική μου διατριβή πριν χρόνια, είχε πει πως ο κόσμος θέλει να ακούει παραμύθια για θέματα της ζωής και τρία περίπου χρόνια μετά, γιατί έκανα συγκριτικές συνεντεύξεις στη διατριβή μου, όταν ξαναμιλήσαμε για το ίδιο θέμα μου είπε πως, ναι, έγιναν μερικές υπερβολές. Διορθωνόμαστε. Διορθωνόμαστε; Έγινε ρεύμα η κουτσομπολική τηλεόραση. Έδωσε τροφή σε δελητία ειδήσεων. Θυμόμαστε εκείνο στο Άλτερ του ζεύγους Τατιάνας-Νίκου Ευαγγελιάτου, είναι το διάστημα που παρουσιάζουν αύξηση τα δελητία ειδήσεων στο Alter όμως, όπου τα θέματα της πρώτης παρουσιάζονταν από το δελητίο ειδήσεων του δεύτερου και θυμόμαστε Μπεζαντάκου, Τζούλη Μπάρκα, τι να πρωτοθυμηθούμε απ' όλα αυτά.

Να μου πείτε, ήταν σε μικρό κανάλι αυτά. Πάντως, οι εκφραστές αυτού του είδους της τηλεόρασης μεσουραρούν και επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους σε μεγαλύτερα κανάλια, αφού ο ανταγωνισμός δημιουργεί ζήτηση για σκληρό θέαμα.

Έτσι κι αλλιώς, η τηλεόρασή μας και ιδίως η ενημέρωσή μας κτίστηκε πάνω στις αρχές του συντηρητισμού, όπως είχαν καθιερωθεί με το «πατρίς, θρησκεία, οικογένεια». Μπολιασμένο, κατά την άποψή μου, και με λίγο από αυτό τον μεταπολιτευτικό, αντιστασιακό ηρωισμό που είχε να κάνει με την ηρωική έκφραση της τηλεοπτικής δημοσιογραφίας. Αυτό αναδείχθηκε το ιδανικό τρίπτυχο των ενημερωτικών εκπομπών και γι' αυτό είναι γερασμένο, που διαπιστώσαμε προηγουμένως, το ενημερωτικό τηλεοπτικό προϊόν.

Με αυτό τον πολιτισμό είχε γαλουχηθεί το έθνος, στο οποίο απευθυνόταν τότε η τηλεόραση και κυρίως -απλώς θέλω να πω αυτή που είναι η άποψή μου και η ερμηνεία μου- και κυρίως σε αυτές τις αρχές αναπτύχθηκε μια πουριτανική κουλτούρα, που πρόσφερε άλληλοθι για την ηδονοβληπτική τηλεόραση. Η καταγγελία της κοινωνικής και ηθικής σαπίλας πρόσφερε ενημερωτικές στιγμές αλήστου μνήμης στο έθνος.

Δεν θα αναφέρω τα άλλα παραδείγματα, την τέντα Ωνάσειο, Οτσαλάν, μάνα Καληντερίδη, όλα αυτά τα διάφορα, το γιατί αναδείχθηκε το εθνικοπατριωτικό στοιχείο στα δεητία ειδήσεων. Θα φτάσω μόνο, για να τελειώσω, στα δεητία ειδήσεων που έχουμε σήμερα. Αυτό το δεητίο προσπάθησε να συνδεθεί ακόμα περισσότερο με την ψυχαγωγική τηλεόραση, τα δεητία ειδήσεων καφενεία. Είναι δεητία ειδήσεων, λοιπόν, που θέλουν να δώσουν τη μάχη για ένα καλύτερο θίασο εκφραστών της κοινής γνώμης. Αναπαριστούν περίπου το παλιό καφενείο, όπως τα σενάρια τους αναπαριστούν τους ρόλους του παλιού ελληνικού σινεμά, ο καλός, δίκαιος, ο φτωχός που πετυχαίνει να νικήσει τον πλούσιο και τα λοιπά και να πάρει και την κοπέλα, κάπως έτσι διαμορφώθηκαν και τα δεητία καφενεία για να ανταποκριθούν σε εκείνο το μοντέλο.

Εκεί είδηση και θέαμα είναι ένα πακέτο. Δεητία που δίνουν τη μάχη για τον καλύτερο θίασο, για την πιο προκλητική σύνδεση. Και έχουμε και το ταλέντο στο βούρκωμα του Γιώργου Τράγκα, τις θεατρικές παύσεις στο λόγο του και αν είδηση δεν υπάρχει είναι αναμάσημα ή είναι προσωπική εκτίμηση, ακόμη και ο προσωπικός καημός, δεν έχει καμία σημασία, διότι αυτό που έχει σημασία σ' αυτά τα δεητία ειδήσεων δεν είναι καν η είδηση. Είναι το θέαμα το ίδιο. Η ερμηνεία του ρόλου να είναι μοναδική και κάθε μέρα ίδια. Όλα τα υπόλοιπα περισσεύουν. Και αυτά που συμβαίνουν σ' αυτού του είδους τα δεητία, δεν συμβαίνουν σε μικρά περιφερειακά κανάλια. Σε μεγάλο περιφερειακό κανάλι, υπό την ευθύνη μάλιστα, μιλώντας για το δεητίο του Alpha, δημοσιογράφου παρουσιαστή που έχει και την προεδρία του καναλιού, κατά παγκόσμια αποκλειστικότητα, στον τομέα των αρμοδιοτήτων του δημοσιογράφου. Ποιοι κανόνες, ποια δεοντολογία, ποιος θα ελέγξει ποιον και κάτω από ποιες συνθήκες. Δύσκολη δουλειά, Πρόεδρε.

Ποια είναι η Ελλάδα στα δεητία των 8; Εκείνη που καταγγέλλει την ανυπαρξία κανόνων, αρνούμενη το ζυγό των κανόνων καρπούται την αδυναμία σε βάρος των κανόνων εκείνων που τους ακολουθούν και κάνει θέαμα τον εαυτό της ως μοναδικό κανόνα των πάντων. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

Ο Ανδρέας Γιουρμετάκης είναι δημοσιογράφος από γνωστό περιφερειακό κανάλι, από το TRT της Λάρισας, είναι ο επόμενος εισηγητής.

**ΓΙΟΥΡΜΕΤΑΚΗΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ
(Δημοσιογράφος TRT
Λάρισας)**

Καλησπέρα και από εμένα. Καταρχήν, μου έκανε εντύπωση ότι ενώ εσείς πούμε οι μετρήσεις είναι εκείνες οι οποίες καθορίζουν τη συμπεριφορά μας, ξεκινήσαμε και τη σημερινή συζήτηση παρουσιάζοντας τις μετρήσεις. Και έχει ενδιαφέρον αυτό, αν και προσωπικά δε νιώθω οργή για τα αποτελέσματα των όποιων μετρήσεων και σας το λέω διαχρονικά, παρότι συντάσσω το δελτίο ειδήσεων ενός μεγάλου περιφερειακού καναλιού για τον απλούστατο λόγο ότι ανέκαθεν δεν οργιζόμουν όταν στην δεκαετία του '80 επί παραδείγματι εγώ διάβαζα «Καθημερινή» ή «Ελευθεροτυπία» και οι πολλοί «Αυριανή», όπως και δεν οργίζομαι σήμερα που εγώ είμαι Πανιώνιος και οι πάρα πολλοί είναι Ολυμπιακοί. Ή που άκουγα Χατζιδάκη και οι πάρα πολλοί άκουγαν Άντζελα Δημητρίου. Ο καθένας έχει το δικαίωμα των επιλογών του και φαντάζομαι ότι εκείνο που πρέπει να μας απασχολεί είναι το φαινόμενο. Όπως δεν μας άφηνε αδιάφορους το φαινόμενο του αυριανισμού τη δεκαετία του '80, νομίζω δεν πρέπει να μας αφήνει αδιάφορους το φαινόμενο που γεννά η τηλεοπτική παραγωγή σήμερα. Με τη διαφορά ότι πρέπει να δούμε πόσο συμμετέχουμε εμείς στη διαμόρφωση αυτού του φαινομένου.

Πριν από λίγα χρόνια μου είχαν ζητήσει να συντονίσω μια συζήτηση για τη φοροδιαφυγή, σε δημόσιο χώρο. Η αίθουσα, λόγω της παρουσίας του τότε Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, ήταν γεμάτη από κόσμο. Από φοροφυγάδες κατά κάποιο τρόπο. Ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας, που ήταν ο Σουφληιάς τότε, με τεκμήρια παρουσίασε το πόσο εκτεταμένη είναι η φοροδιαφυγή στη χώρα μας. Οι πολίτες τον χειροκρότησαν κουνώντας το κεφάλι για το ότι είναι τόσο μεγάλο το φαινόμενο στη χώρα μας. Ο σύλληλος λογιστών που διοργάνωνε την εκδήλωση συμφώνησε ότι έτσι είναι τα πράγματα και ευχαρίστησε τον Υπουργό που ήρθε και τα είπε και τους πολίτες που ήρθαν και τους άκουσαν. Εγώ

ένιωθα ο μόνος που δεν ήμουν μέρος αυτού του προβλήματος, το οποίο συζητούσαμε και το οποίο απ' ό,τι φαινόταν απασχολούσε όλη την ελληνική κοινωνία ή έτσι νόμιζα τουλάχιστον, μέχρι την ώρα που πήγα στο σπίτι μου και διαπίστωσα ότι οι εφημερίδες εκείνη την ημέρα, επειδή ήταν περίοδος υποβολής φορολογικών δηλώσεων, κυκλοφορούσαν με ένθετο πώς να κλέψουμε την Εφορία, αυτό το εγχειρίδιο του καλού φοροκλέφτη που βγάζουμε κάθε φορά και ήλπε πώς να αποφύγετε τις παγίδες της Εφορίας με εύσχημο τρόπο.

Η φοροδιαφυγή περίπου είναι ό,τι είναι και τα δελητία των 8. Δηλαδή, όλοι αποδεχόμαστε ότι δεν είναι κάτι το οποίο μας κολλακεύει, αλλιώς δεν μπορούμε να αντισταθούμε και σ' αυτό. Και φοβάμαι ότι είμαστε όλοι μέρος του προβλήματος. Αφ' ενός, μεν, γιατί ενώ κάνουμε αυτές τις ωραίες διαπιστώσεις εδώ, τα μεγάλα δημοσιογραφικά ονόματα, καταξιωμένα στη δημοσιογραφική αγορά, όχι κατ' ανάγκη γιατί υπηρέτησαν αυτό το μοντέλο της δημοσιογραφίας, προσχωρούν σ' αυτό πλέον, παρά τον κίνδυνο να φθείρουν την όποια τους αξία και το όποιο τους όνομα, διαχειριζόμενα ανούσιους καυγάδες συνήθως μεταξύ Κουλιούρη και Γιακουμάτου και φιλοξενώντας αναλύσεις δημοσιογράφων που ενδεχομένως είναι χειρότεροι απ' αυτούς, οι οποίοι τους δίνουν το λόγο. Το κοινό δείχνει να επιβραβεύει αυτό το ειδησεογραφικό μοντέλο και μην ξανανοίξουμε το θέμα των μετρήσεων, νομίζω ότι με τις μετρήσεις το πρόβλημα που υπάρχει στην τηλεόραση είναι το πρόβλημα που υπάρχει και με τις μετρήσεις στην πολιτική ζωή της χώρας.

Δηλαδή, οι πολιτικοί αντί να ερμηνεύουν τις διαθέσεις της κοινωνίας των πολιτών και να ηγούνται πλέον, αφού έχουν γνώση του τρόπου με τον οποίο θέτουν τις προτεραιότητες οι πολίτες μιας πολιτικής που θα ανατρέψει νοσηρές καταστάσεις, κολλακεύουν αυτά, παίρνουν τις μετρήσεις και στην ουσία κάνουν αυτό που θέλει ο πολίτης και δεν παράγουν πολιτική. Το ίδιο κάνουμε κι εμείς με τις μετρήσεις. Εμείς θέλουμε να σπάσουμε τον καθρέφτη αυτή τη στιγμή και γι' αυτό τα βάζουμε με τις μετρήσεις, ενώ το πρόβλημα είναι ότι δεν έχει κάποιος από μας τη διάθεση να μην

ακολουθήσει το ρεύμα αλλή να πάει κόντρα σ' αυτό το ρεύμα ή αν δεν θέλει να πάει κόντρα σ' αυτό το ρεύμα να δει με ποιον τρόπο μπορεί να παντρέψει το ποιοτικό με το εμπορικό. Ας πούμε ο Λάκης ο Λαζόπουλος έχει δείγματα γραφής κάνοντας ποιοτική και εμπορική εκπομπή ταυτόχρονα. Τον αντάμειψε το κοινό με πολύ μεγάλα νούμερα και κανένας από μας δε βρήκε ότι έκανε κάτι το οποίο δεν ήταν ποιοτικά άριστο. Συνεπώς, πρέπει να υπάρχει ένας τρόπος. Δεν είναι ο τρόπος, ούτε να ακολουθούμε τα γούστα του κοινού, ούτε να πάμε κόντρα σ' αυτά. Και βεβαίως και το ίδιο των επικριτών πρόβλημα, είναι αυτή η τηλεόραση, διότι δεν είδα κανέναν από εκείνους οι οποίοι εκφωνούν δεκάριους εναντίον της αγοραίας λογικής της δημοσιογραφίας να αδιαφορούν, όταν τους καλούν στα δελτία των 8 που κατακρίνουμε τώρα, έστω κι αν ξέρουν ότι θα παίξουν με τους όρους αυτής της τηλεοπτικής εκδοχής.

Υποθέτω λοιπόν, συζητώντας για την Ελλάδα στα δελτία των 8, ότι αναζητούμε το κατά πόσον αυτά τα δελτία ειδήσεων λειτουργούν ως πραγματικός ή ως παραμορφωτικός καθρέφτης του κοινωνικού γίγνεσθαι.

Το πρώτο ερώτημα που έχω να διατυπώσω είναι αν γίνεται να αλληλιώνεται η πραγματική εικόνα του κοινωνικού γίγνεσθαι όταν συμμετέχουμε όλοι στην διαμόρφωσή της.

Τώρα, θα ανακύψει πάλι το ζήτημα και ποιος μετράει την ενεργητική ή την παθητική συμμετοχή όλων μας στη διαμόρφωση αυτού του φαινομένου και κυρίως στους τηλεθεατές. Νομίζω ότι εδώ πέρα παίζουμε με τις λέξεις, γιατί οι παλαιότεροι από μας ξέρουν ότι δεν είναι οι μετρήσεις που διαμορφώνουν το αξιακό σύστημα της ελληνικής τηλεόρασης, όπως δεν ήταν κάποτε, δεν υπήρχαν κάποτε μετρήσεις για να διαμορφώνουν το αξιακό σύστημα του ελληνικού Τύπου.

Ξέρουμε από δημοσιογραφικό ένστικτο τι είναι εκείνο το οποίο πουλούσε και τι είναι εκείνο το οποίο πουλάει. Δεν οδήγησαν το έθνος κάποτε οι εταιρείες μετρήσεων στο να βάζει τεμαχισμένο το πτώμα της Φραντζή. Και δεν υπήρχε καν ιδιωτική τηλεόραση για να έχει εκμαυλίσει τον δημοσιογραφικό κόσμο τότε. Ούτε βεβαίως τις ιστορίες του

Παπαχρόνη τις οδήγησαν κάποιες μετρήσεις. Απλά, κάποιιο μετρ μεταξύ μας ήξεραν ποιο είναι το πρωτοσέλιδο που πουλάει. Νομίζω αρμοδιότερος να μας απαντήσει είναι ο κ. Πασαλιάρης που έζησε εκείνη την εποχή και έχει βγάλει κι ένα πολύ ωραίο βιβλίο για εκείνη την ιστορία. Αλλά και ο κ. Ψυχογιός, ο οποίος πριν από 10 ή 15 χρόνια αν θυμάμαι καλά, είχε βγάλει ένα πολύ ωραίο βιβλιαράκι για τον τρόπο με τον οποίο βάζουν τίτλους οι ελληνικές εφημερίδες.

Τολμώ να πω ότι σήμερα σε σχέση με το άλλοτε, με παλιά, έχει αλλάξει καταρχήν η δική μας συμπεριφορά. Ενώ κάποτε υπήρχε ένα μεγάλο δημοσιογραφικό κομμάτι που ανθίστατο σ' αυτή τη λογική, σήμερα πλέον επειδή ενδεχομένως αποϊδεολογικοποιήθηκε το δημοσιογραφικό επάγγελμα, όσο γραφικό κι αν ακούγεται, σήμερα, κάποιιο γίνανε δημοσιογράφοι κάποτε για να αλλάξουν τον κόσμο. Για να συμμετάσχουν στα κοινά. Για να διαμορφώσουν άλλα ήθη. Σήμερα μπαίνουμε όλοι για να κάνουμε καριέρα, κακά τα ψέματα. Μπαίνουμε για να γίνουμε σταρ ενδεχομένως. Μία έρευνα στις δημοσιογραφικές σχολές μπορεί να αποδείξει το γιατί μπαίνει ο καθένας σ' αυτό το επάγγελμα. Και, βεβαίως, από την κυριαρχία των νόμων της αγοράς. Σ' αυτό εγώ δε βάζω αρνητικό πρόσημο. Η κυριαρχία των νόμων της αγοράς στην Ελλάδα ακούγεται συνεχώς, αλλά όχι ως προϊόν ανάπτυξης για το πού πάμε και στο δημοσιογραφικό προϊόν, όπως και σε όλα τα άλλα, αλλά ως αφορισμός περίπου. Δηλαδή, μας φταίει η αγορά, ξεχνώντας ότι η κυριαρχία των νόμων της αγοράς υπήρχε και κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης του ελληνικού Τύπου τη δεκαετία του '80. Θυμηθείτε γιατί πουλούσε η Αυριανή.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε σήμερα κατακρίνοντας τα τηλεοπτικά δεητία των ειδήσεων ότι πριν υπάρξει ιδιωτική τηλεόραση τα κυκλοφοριακά ρεκόρ το 1980 τα έκανε η «Αυριανή», η οποία μάλιστα χαρακτηριζόταν υπόδειγμα δημοσιογραφίας. Και από υψηλότητα χείλη. Και δεν πρέπει επίσης να ξεχνάμε τι επιβράβευε το κοινό, που όπως λέει ο Παύλος ο Τσίμας έδινε τα χρήματά του και πήγαινε να αγοράσει εφημερίδα στο περίπτερο, ενεργοποιούσε το ενδιαφέρον του δηλαδή για ενημέρωση, τι καταλάβαινε

αυτό το κοινό. Τις φωτογραφίες της Δήμητρας Λιάνη και τις φωτογραφίες του Μητσotάκη. Και το χειρότερης μορφής λαικισμό εκείνη την περίοδο, ο οποίος δεν ήταν πολιτικός μόνο λαικισμός, αλλά είχε να κάνει και με την ανάγνωση του συνόλου του κοινωνικού γίγνεσθαι. Απότοκο εκείνης της συμπεριφοράς είναι αυτό που βιώνουμε καθημερινά.

Πριν από μια βδομάδα ήρθε στο γραφείο μου στη Λάρισα όπου δουλεύω - εδώ και μερικά χρόνια χειρουργεί ο Σπύρου ο καθηγητής ο καρδιοχειρουργός. Ήρθε λοιπόν πριν από μερικές μέρες στο γραφείο μου στη Λάρισα μια κυρία με το γιο της. Η κυρία αντιπροσώπευε τις χαμηλότερες κοινωνικοοικονομικές και μορφωτικές τάξεις, ήταν απόφοιτη Δημοτικού, ο γιος ήταν πολιτικός μηχανικός. Ήταν δύο διαφορετικά είδη κοινού. Μου είπε: έκανε εγχείριση ο Σπύρου στον άντρα μου και πέθανε και θέλω να τον καταγγείλω στο κανάλι. Λέω: πώς μπορείτε εσείς να καταγγείλετε τον Σπύρου στο κανάλι; Αυτός τουλάχιστον είναι καρδιοχειρουργός, ξόδεψε κάποια χρόνια στο θρανίο για να μάθει πώς ανοίγουν καρδιές. Εσείς ξέρετε να τον καταγγείλετε; Μου λέει: μα αφού ο παππούς πέθανε. Υπήρχε δηλαδή τεκμήριο. Εγώ πόνταρα στην ευαισθησία του γιου εκείνη την ώρα, ο οποίος θα με καταλάβαινε και ο γιος, πολιτικός μηχανικός ων, γύρισε και είπε: δεν καταλαβαίνεις ρε ηλίθιε; Ο παππούς πέθανε. Αλλά κοιλώνετε. Θα πάμε στον Ευαγγελίτα. Αυτή είναι η διαφορά του μικρού από το μεγάλο κανάλι. Εσείς απλά φοβάστε να τον καταγγείλετε.

Αυτό, λοιπόν, είναι απότοκο μιας περιόδου που δεν ταυτίζεται μοιραία με την τηλεοπτική περίοδο και κυρίως με την ιδιωτική τηλεόραση, αλλά είναι απότοκο μιας δημοσιογραφικής συμπεριφοράς που ξεκίνησε κάποτε, όταν αμφισβητήθηκαν τα πάντα. Ακόμα και οι ειδικές γνώσεις του καρδιοχειρουργού. Και αυτό το πληρώνουμε σήμερα, απλά πολλαπλασιαστικά λειτουργεί το φαινόμενο καθώς έρχεται από την τηλεόραση και μπαίνει στα σπίτια μας.

Τελευταίο ερώτημα, γιατί μου ζήτησε ο συντονιστής να κλείσω, είναι εάν τελικά μας αξίζουν αυτά τα τριτοκοσμικά, όπως τα ονόμασε ο Παπαχελίας, δεητία ειδήσεων και σας λέω ότι δε θα μπω στον πειρασμό να απαντήσω, γιατί φοβά-

μαι ότι όπως το πάω περισσότερες πιθανότητες έχω να απαντήσω ότι η Ελλάδα είναι τριτοκοσμική χώρα, παρά ότι δεν της αξίζουν τα δεητία ειδήσεων που έχουμε. Και θα το πω αυτό για έναν απλό λόγο. Ο διάλογος ο πολιτικός πώς διεξάγεται στην τηλεόραση; Δεν αναπαράγει τα στερεότυπα του πολιτικού μας πολιτισμού όπως τον ζούμε και στην Βουλή, όπως τον ζούμε και στα καφενεία, όπως τον ζούμε στην καθημερινότητά μας; Την παιδεία τη συζητάμε για να δούμε τι πρέπει να γίνει ή για να δούμε αν έχει δίκιο η Νέα Δημοκρατία, το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ; Γι' αυτό τη συζητάμε. Είναι άλλη μια αφορμή για αντιπαράθεση μεταξύ των υπαρκτών πολιτικών δυνάμεων της χώρας.

Τα ζητήματα τα κοινωνικά τα συζητάμε για να αναδείξουμε τις ανεπάρκειες και τις παραλείψεις του μη οργανωμένου κράτους για το οποίο κολλακούμε τους πολίτες ότι φταίνε μόνον οι πολιτικοί και ποτέ οι πολίτες, γιατί αυτοί είναι οι πελάτες μας και το λάιφ στίιλ είναι αυτό που ήνε ότι τελικά η φτώχεια στην Ελλάδα θέλει καλοπέραση, γιατί εκεί που συζητάμε για το ότι δεν έχουμε τίποτα, μετά ήέμε και πόσο έκανε το φόρεμα της Βίση.

Εάν, λοιπόν, οι νόμοι της αγοράς μέσω των μετρήσεων διαμορφώνουν αυτά τα τηλεοπτικά δεητία των ειδήσεων, ασ μην τα βάζουμε ούτε με την αγορά, ούτε με την τηλεόραση, ούτε με τη δημοσιογραφία. Το υποκείμενο του προβλήματος είμαστε εμείς κυρίως. Οι νόμοι της αγοράς κυριαρχούν και σε πιο φιλελεύθερες οικονομικά χώρες με ώριμο καπιταλισμό όπως είναι η Αγγλία, αηηά τι έγινε εκεί και δεν λειτούργησαν έτσι, ώστε στο BBC να μην βγαίνει η θρυλική Ματούλα του Κολωνακίου ως opinion leader και ο παπα-Τσάκαλος; Κάποιοι άνθρωποι μεσολάβησαν και σεβάστηκαν το λειτούργημά τους.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Ευχαριστούμε πολύ, Ανδρέα. Μόνο έτσι, παρενθετικά, μια παρατήρηση. Δεν έχω κάνει έρευνα όπως είπες, αηηά από την εμπειρική μου επαφή με πολλιά παιδιά που είτε σπουδάζουν στο Πάντειο ή στο Πανεπιστήμιο

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

ΜΑΛΕΛΗΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ
(Διευθυντής Ειδήσεων
και Ενημέρωσης
«Star Channel»)

Αθηνών ή με παιδιά που τελειώνουν τις σπουδές τους και έρχονται σε επαφή μαζί μου, δεν ξέρω αν είναι λιγότεροι ή περισσότεροι εκείνοι σε σχέση με παλαιότερες εποχές που μπαίνουν στη δημοσιογραφία με μία ρομαντική διάθεση για το επάγγελμα, με την αίσθηση ότι αν δεν αλληιάξουν τον κόσμο τουλάχιστον θα κάνουν μια δουλειά η οποία είναι ενδιαφέρουσα και κοινωνικά αξιόλογη. Έχω την εντύπωση ότι και σήμερα για την πλειοψηφία των παιδιών, το κίνητρο για να ασχοληθούν με τη δουλειά δεν είναι να γίνουν Τράγκας στη θέση του Τράγκα, ελπίζω τουλάχιστον.

Λοιπόν, ο τελευταίος που θα μιλήσει στο πάνελ αυτό είναι ένας άνθρωπος ο οποίος ξέρει αυτό για το οποίο μιλάμε, ασφαλώς καλύτερα από όλους όσοι είμαστε εδώ και ίσως καλύτερα από τον καθένα που δουλεύει σήμερα στην τηλεόραση. Ο Σταμάτης ο Μαλέλης δουλεύει σε δεκάτιο ειδήσεων νομίζω από την πρώτη ημέρα που υπάρχει ιδιωτική τηλεόραση στην Ελλάδα και μέχρι σήμερα και σήμερα είναι διευθυντής ενός μεγάλου σταθμού. Συνεπώς, επίτηδες σε άφησα, Σταμάτη, να τα ακούσεις όλα για να σε ακούσουμε.

Γεια σας. Μου έλαχε τώρα πάλη βέβαια για άλλη μια φορά ο ρόλος να ξεθάψω την τηλεόραση. Να την βγάλω από τα χώματα στα οποία βρέθηκε και να προσπαθήσω να της δώσω την πραγματική διάσταση.

Είναι πολύ ενδιαφέρον το θέμα η Ελλάδα στις 8, με την έννοια να δείξουμε τι ακριβώς εκπροσωπεί η τηλεόραση, τι ακριβώς δείχνει κάθε μέρα στις 8 και τι παρουσιάζει. Αν παρουσιάζει ανάγλυφα αυτό που συμβαίνει, αν παρουσιάζει ένα virtual reality, αν παρουσιάζει κάτι το οποίο τελικά δεν ισχύει. Δηλαδή, το ζητούμενο απ' ό,τι έχω καταλάβει είναι να δείξουμε είναι αυτή η Ελλάδα που βλέπουμε κάθε μέρα στα δεκάτι; Θα σας έλεγα, λοιπόν, το εξής: ότι όχι, δεν βλέπουμε καμία Ελλάδα, που είτε υπάρχει, είτε δεν υπάρχει, στα δεκάτι ειδήσεων και θα σας εξηγήσω γιατί.

Κάθε φορά και σε κάθε περίοδο τα κανάλια λειτουργούν διαφορετικά. Όταν μιλάμε λοιπόν για την Ελλάδα των 8 θα

πρέπει να διευκρινίζουμε για ποια περίοδο μιλάμε. Τα δελτία ειδήσεων πριν από 5 χρόνια ήταν τελείως διαφορετικά απ' ό,τι είναι σήμερα. Πριν από πέντε χρόνια, όπως όλοι θα θυμόσαστε, υπήρχε το Μέγκα και ο Αντέννα, τα οποία έπαιζαν 20 με 25 ειδήσεις, ουσιαστικά αυτό που ζητάνε σήμερα οι προληψάντες, ένα πλούσιο δελτίο ειδήσεων και υπήρχε και ο Σκάι, στο οποίο ήμουν διευθυντής εγώ, που επέλεγε 3 με 4 θέματα και έκανε ανάλυση μεγάλων κοινωνικών θεμάτων.

Η τηλεθέαση τότε, την περίοδο αυτή, διαμορφωνόταν περίπου στα 3 εκατομμύρια κάθε μέρα, με βάση βέβαια τα στοιχεία της AGB, δεν έχουμε άλλα. Αυτά τα 3 εκατομμύρια κοίταζαν κάθε μέρα τα δελτία ειδήσεων όλων αυτών των καναλιών. Ο χρόνος πέρασε, η κοινωνία εξελίχθηκε, οι δυνάμεις οι κοινωνικές έφεραν την Ελλάδα σε ένα άλλο σημείο. Η πολιτική κουλτούρα άλλαξε και συνέχισε να αλληλάζει και φτάσαμε πλέον στα σημερινά δελτία ειδήσεων, τα οποία είναι δελτία ειδήσεων γνώμης.

Για να υπάρξει αυτή η μεταστροφή σε αυτή τη σχέση τη συνεχή που υπάρχει μεταξύ τηλεόρασης και κοινωνίας, έπαιξε βέβαια σημαντικό ρόλο η AGB. Όταν τα δελτία ειδήσεων αυτά, στο σύνολό τους, άρχισαν να πέφτουν και να μην έχουν το ενδιαφέρον από τον καταναλωτή, από τον πελάτη, από τον τηλεθεατή, θα έπρεπε πια να βρουν καινούριες φόρμες. Φτάσανε λοιπόν σήμερα στην καινούρια φόρμα που είναι συζήτηση, γνώμη, lifestyle. Αυτό τελικά ξανάφερε την τηλεθέαση περίπου στα 3 εκατομμύρια. Ξανάφερε δηλαδή εκεί που ήταν πριν από 5 χρόνια, μετά από μία σημαντική κάμψη που τη διαπιστώσατε και εκεί που υπήρξε.

Η διαφορά και η μείωση είναι πάρα πολύ μικρή. Γιατί φτάσαμε όμως εκεί. Είναι ανόητος ο κόσμος, δε θέλει να ενημερώνεται στα βραδινά δελτία ειδήσεων; Όχι, αλληλάξανε πάρα πολλά πράγματα, τα οποία δεν τα είπαν οι προηγούμενοι συνομιλητές. Προστέθηκαν πάρα πολλά δελτία ειδήσεων. Ο τηλεθεατής κάθεται στις 8 και είναι ήδη ενημερωμένος. Έχει δει πάρα πολλά δελτία ειδήσεων. Αν δείτε όλα τα δελτία ειδήσεων όλων των καναλιών πρωινά, μεσημβρινά, απογευματινά, αποσπούν τεράστιες τηλεθεάσεις.

Επίσης, δεν είδατε κάτι πάρα πολύ σημαντικό, το οποίο δεν το έδειξε η πολύ καλή έρευνα που έκαναν και παρουσίασαν πριν από λίγο ή δεν ήταν τόσο εξειδικευμένη. Δεν έδειξε ότι τις μεσημβρινές ώρες η συνολική τηλεθέαση είναι πολύ μεγαλύτερη από αυτήν που έχουμε αυτή τη στιγμή στα βραδινά δελητία. Αυτό είναι πρωτοφανές και είναι και θέμα μιας κοινωνικής ανάλυσης που πρέπει να κάνουμε και πρέπει να αξιολογήσουμε.

Ο κάθε διευθυντής ειδήσεων, λοιπόν, προσπαθεί κάθε φορά να βρει το σημείο ισορροπίας. Το σημείο ισορροπίας μεταξύ της κοινωνίας και της τηλεόρασης. Δηλαδή, να δει τι μπορεί να εκφράσει κάθε φορά. Αυτό το σημείο ισορροπίας προσπαθούν κάθε μέρα, μοχθώντας πάρα πολλοί άνθρωποι να μπορέσουν να το πετύχουν.

Η συγκυρία λοιπόν αλλιάζει. Αλλιάζουν πάρα πολλή δεδομένα καθημερινά. Προσπαθούμε ό,τι μπορούμε να κάνουμε μέσα σ' αυτή τη διαδικασία με πάρα πολλή προβλήματα. Οι συνήθειες του καταναλωτή αλλιάζουν καθημερινά. Εάν είχε απομονώσει κάποιος, ερχόταν σήμερα στην Ελλάδα και παρακολουθούσε, έβγαζε ακουστικά και άκουγε τις τοποθετήσεις των προηγούμενων θα πίστευαν ότι έχουμε μια τηλεόραση πάρα πολύ χυδαία, πάρα πολύ κακιά, μια κακιά μάγισσα που φταίει για όλα. Δε φταίει πουθενά ούτε η πολιτική, ούτε η κοινωνία, ούτε ο καπιταλισμός, ούτε η εξέλιξή του. Φταίνε πέντε κακοί άνθρωποι, οι οποίοι ήταν απίστευτα κομπλεξικοί, σαν διάβολοι μεταμορφωμένοι, οι οποίοι αποφάσισαν να κάνουν όλα αυτά που έκαναν.

Αυτό προφανώς θα έβγαζε και η διατριβή της κ. Διαμαντάκου. Πέντε άνθρωποι που να κινούν την ιστορία, να καθοδηγούν, να μπορούν να γαλουχήσουν γενιές και να γαλουχήσουν την κοινωνία. Βλέποντας όμως πραγματικά το δάσος σ' αυτή την ιστορία, χάνουμε το δέντρο. Ούτε κοινωνιολογική ανάλυση μπορούμε να κάνουμε, ούτε μπορούμε να βρούμε πού πηγαίνει η ελληνική κοινωνία και ούτε μπορούμε να βρούμε πραγματικά τι εκφράζει η συγκεκριμένη σήμερα τηλεόραση.

Έχω μιλήσει με πάρα πολλούς, οι οποίοι συγχέουν το

ρόλο της τηλεόρασης. Νομίζουν ότι είναι καμιά ακαδημία, η Ακαδημία Αθηνών, η οποία θα κάθεται καθημερινά και θα προσφέρει μόρφωση. Ξεχνάνε βασικά συστατικά. Ίσως μερικοί νομίζουν ότι ζούμε σε κάνα σοσιαλισμό, σε κάνα παράδεισο, είτε υπαρκτό, είτε ανύπαρκτο. Άρα, θα πρέπει και ο ρόλος της τηλεόρασης να είναι τέτοιος.

Στο προηγούμενο θέμα σηκώθηκε ένας φοιτητής, ένας συνάδελφος, ο οποίος καυτηρίαζε τους δημοσιογράφους γιατί δεν αλληλίζουν την κοινωνία, γιατί δεν προχωρούν. Θεοποιούμε την τηλεόραση. Η τηλεόραση μπορεί να τα κάνει όλα. Δεν την βλέπουμε σαν ένα μέσο λαϊκό που μπορεί να προσφέρει ψυχαγωγία και ενημέρωση. Και ξεχνάμε παράλληλα και τα πόσα θετικά έχει κάνει η τηλεόραση. Ξεχνάμε από το 1989 και θα μιλήσω πιο πολύ για το Σκάι, πώς ο Σκάι έδωσε μικρόφωνο τότε στον απλό πολίτη, πώς ο Σκάι καυτηρίασε τον αυταρχισμό της εξουσίας, πώς ο Σκάι πήγε στο ΙΚΑ, πώς πήγε στις Εφορίες, πώς αποκάλυψε πάρα πολλά γεγονότα, τα οποία δε θα τα είχαμε μάθει ποτέ. Και θα ζούσαμε σε μία απόλυτη νιρβάνα, θα είχαμε μια δήθεν κοινωνία, μια ελιτίστικη συμπεριφορά από ορισμένους και κάποιους άλλους να μας φωνάζουν στη γωνία ότι πρέπει να γίνουμε πατερναλιστές. Να καθοδηγήσουμε εμείς τον ελληνικό λαό. Λάθος ιστορικό, από κάθε πλευρά. Από φιλοσοφικής πλευράς. Η τηλεόραση ούτε δαιμονοποιείται, ούτε θεοποιείται. Είναι ένα απλό μέσο. Είναι κάποιοι άνθρωποι που κάνουν τη δουλειά τους.

Βεβαίως, να συζητήσουμε για το πόσο καλύτερη μπορούν να την κάνουν. Βεβαίως να συζητήσουμε για τα πόσα διαφορετικά πράγματα μπορεί να υπάρξουν. Αλλά δε θα ξεχάσουμε ποτέ ότι ζούμε σε μία καπιταλιστική κοινωνία, όπου βασικός συντελεστής αυτής της κοινωνίας στον καπιταλισμό και αυτό μάθαμε στα οικονομικά πανεπιστήμια που πήγαμε, ήταν ο καταναλωτής. Αυτός διαμορφώνει. Εάν σήμερα στον ολιγοπωλιακό καπιταλισμό σαφώς τα μέσα ενημέρωσης μπορούν να επηρεάσουν, δεν μπορούν όμως να επηρεάσουν τελειωτικά, αποτελεσματικά. Η General Motors πριν από μερικά χρόνια στην Αμερική, έκανε την μεγαλύτερη καμπάνια που θα μπορούσε ποτέ να υπάρξει

για να επιβάλει το μικρό αυτοκίνητο, το οποίο θα ανταγωνιστεί τα άλλα ευρωπαϊκά. Απέτυχε παταγωδώς αν και έπαιξε σε όλα τα κανάλια επί ένα μήνα. Κόντεψε να χρεοκοπήσει η εταιρεία. Γιατί ο καταναλωτής στον καπιταλισμό, έτσι μάθαμε, μπορεί ακόμη και διαμορφώνει όλα αυτά.

Εάν πάλι ο καταναλωτής δεν μπορεί να το κάνει αλλιά τον καθοδηγεί η τηλεόραση, τότε δεν πειράζει. Εδώ έχουμε πετύχει σημαντικά πράγματα, να ανατρέψουμε και τον Γκαλμπρείθ και τον Μαρξ, και τους δύο και να μπορέσουμε να βρούμε πώς θα ονομάσουμε αυτή την καινούρια κοινωνία. Μια φορά καπιταλισμό δεν μπορούμε να την πούμε. Ελεύθερη αγορά δεν μπορούμε να την πούμε. Να βρούμε έναν άλλο τρόπο να την πούμε.

Αν, λοιπόν, η τηλεόραση είναι ανεξάρτητη από την κοινωνία, δεν μπορεί να την διαμορφώσει κανείς, αλλιά την διαμορφώνουν πέντε άρρωστα μυαλά, τότε να βρούμε πώς θα ονομάσουμε αυτό το σύστημα το οποίο ζούμε. Σοσιαλισμός δεν είναι. Καπιταλισμός με βάση αυτά που ακούσαμε δεν είναι. Τι ανακαλύψαμε, λοιπόν, εδώ; Ανακαλύψαμε καινούρια πράγματα ιστορικά. Πρέπει να φύγουμε πολύ υπερήφανοι από αυτό το συνέδριο.

Έλεος, λοιπόν. Μην τα δαιμονοποιούμε όλα. Βεβαίως η τηλεόραση θα μπορούσε να κάνει περισσότερα πράγματα. Αλλιά όλα αυτά λειτουργούν μέσα σε ένα εμπορικό κριτήριο.

Ένα καταπληκτικό βιβλίο βγήκε πριν από λίγο, που νομίζω λύνει και το μεγάλο αυτό ζήτημα, ενός καθηγητή Πανεπιστημίου από τη Θεσσαλονίκη, ο οποίος αποκαλεί το βιβλίο του «Ο βασικός μέτοχος» και ελπίζω να το έχετε διαβάσει ή να το διαβάσετε. Ήψαχναν οι κυβερνήσεις για το βασικό μέτοχο. Για να μην μπορεί ο βασικός μέτοχος να έχει πάνω από 1%, 5%. Μα ποιος είναι ο βασικός μέτοχος; Ο ιδιοκτήτης του 5%; Όχι βεβαίως. Ο βασικός μέτοχος είναι η διαφημιστική εταιρεία. Αυτή επιβάλλει. Δείτε, λοιπόν, πώς τα κανάλια σήμερα αντιμετώπισαν και με τι πιέσεις τη Vodafone. Δείτε πώς αντιμετωπίζουν την επικοινωνία γενικώς.

Δεν πρέπει λοιπόν ποτέ να ξεχνάμε το πλαίσιο μέσα στο

οποίο θα λειτουργούμε. Εγώ δεν αισθάνομαι ότι είμαι στην Ακαδημία Αθηνών. Σας παρακαλώ πάρα πολύ, μη μου δίνετε τόσο μεγάλο ρόλο και με κάνετε και νιώθω ενοχές ότι εγώ καθοδηγώ τον ελληνικό λαό και δεν τον καθοδηγούν τα πολιτικά κόμματα. Δεν τον καθοδηγεί η ίδια η κοινωνία, οι συνδικαλιστές με την ξύλινη γλώσσα. Σαν κοινωνία έχουμε πέσει σε ένα τέλημα και παρακολουθούμε καθημερινά χιλιάδες πράγματα να ενδυναμώνουν και να αναπαράγουν αυτό το τέλημα. Και περιμένουμε από την τηλεόραση να σώσει την κοινωνία.

Θα τελειώσω, λοιπόν, με αυτό. Η τηλεόραση δεν είναι έτοιμη και δεν μπορεί να κάνει έφοδο στα θερινά ανάκτορα. Είναι άλλο πράγμα. Ας ηρεμήσουμε λοιπόν λιγάκι και ας της δώσουμε πραγματικά το ρόλο που αξίζει στην κοινωνία. Βεβαίως, με την κριτική και την πολύ αυστηρή κριτική ζουν πάρα πολλοί συνάδελφοι. Το δέχομαι αυτό. Θα σας πω ένα παράδειγμα κλείνοντας. Πριν από μερικά χρόνια είχα δεχθεί μια πολύ σκληρή κριτική από μία εφημερίδα και από μία στήλη για ένα ρεπορτάζ που δεν είχα παίξει ποτέ. Πήρα λοιπόν τη συνάδελφο στο τηλέφωνο και της λέω, μα Πόπη μου δεν το έπαιξα αυτό το θέμα ποτέ. Γιατί μου κάνεις τόσο σκληρή κριτική για κάτι που δεν έπαιξα; Η απάντηση ήταν, ναι, θα μπορούσες να το παίξεις. Γεια σου, Πόπη.

Εδώ τελειώσα, ευχαριστώ πολύ.

Κ. Μαλέλη, συγγνώμη, αλλά δεν το θυμάμαι καν αυτό. Λυπάμαι πολύ, δεν το θυμάμαι καν.

Νομίζω ότι παρακολουθήσαμε μια ενδιαφέρουσα παρουσίαση απόψεων και δεδομένων και φαντάζομαι ότι το πράγμα θα γίνει ακόμα πιο ενδιαφέρον στη συνέχεια με τη δική σας παρέμβαση. Αν μου επιτρέπετε μόνο για δυο λόγια, να συνοψίσω κάτι. Να πω μάλιστα τρεις παρατηρήσεις σε επίλογο αυτών που ακούσαμε πριν δώσω το λόγο στον πρώτο που έχει ζητήσει να κάνει παρέμβαση.

Έχω την εντύπωση ότι μερικές φορές, δηλαδή για λόγους

■ ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΟΥ ΠΟΠΗ

■ ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

μεθοδολογικούς θα έλεγα, θα ήταν καλό να ξεχωρίσουμε αυτό το οποίο συζητάμε, δηλαδή τα δελητία ειδήσεων των 8 και τα ειδικά τους προβλήματα, από γενικότερα ηθικά και υπαρξιακά προβλήματα της δημοσιογραφίας. Γιατί αν συζητούμε τα δύο δε θα βγάλουμε άκρη. Είναι καλό να συζητήσουμε για τα δελητία των 8 ειδικώς και όχι για τα εγγενή, θεμελιώδη, από γεννήσεως του επαγγέλματός μας, ηθικά προβλήματα. Θυμίζω μόνο σε όσους έχουν σπουδάσει δημοσιογραφία οπουδήποτε, είναι γνωστό γιατί επαναλαμβάνεται διαρκώς, πριν πάρα πολλά χρόνια ένας σπουδαίος Αμερικανός δημοσιογράφος, διευθυντής μιας μεγάλης εφημερίδας και πραγματικά προσοδευτικός δημοσιογράφος τιμήθηκε με το βραβείο Πούλιτζερ και στην δικαιολόγηση της απονομής υπήρχε η φράση «απονέμεται το βραβείο αυτό για την εντιμότητα με την οποία υπηρέτησε τη δημοσιογραφία τόσα χρόνια» και πήρε το λόγο και είπε: αποδέχομαι το βραβείο, αλλά όχι τον όρο εντιμότητα, γιατί θα θεωρούσα τον εαυτό μου έντιμο αν κάτω από τον τίτλο της εφημερίδας που τυπώνω κάθε μέρα έβαζα την εξής διευκρίνιση: Αγαπητοί αναγνώστες, η εφημερίδα που έφτασε στα χέρια σας είναι μία βιαστική και πρόχειρη σύνοψη όσων πραγμάτων εμείς οι δημοσιογράφοι προλάβσαμε να μάθουμε τις τελευταίες 24 ώρες, προσπαθήσαμε να τα καταγράψουμε αντικειμενικά, αλλά προφανώς δεν το καταφέραμε. Είναι προφανώς διαστρεβλωμένα, έστω και μόνο από το λόγο ότι πρέπει να τα συνοψίσουμε σε πολύ λίγες λέξεις και θα επανέλθουμε αύριο με μία ελπίζω βελτιωμένη έκδοση της σημερινής εφημερίδας.

Υπάρχουν μερικά προβλήματα που είναι εγγενή στη δημοσιογραφία, είτε αυτή ασκείται στον Τύπο, είτε αυτή ασκείται στην ηλεκτρονική δημοσιογραφία. Και πολλά από αυτά που αποδίδουμε στα δελητία των 8 είναι αυτά που αποδίδει ο κόσμος στη δημοσιογραφία, από τότε που γεννήθηκε η δημοσιογραφία και μέχρι σήμερα. Απλώς, επειδή τα δελητία των 8 παίζουν πάρα πολύ μεγάλο ρόλο στην Ελλάδα, μεγαλύτερο από οτιδήποτε άλλο, είναι το κυρίαρχο και καμιά φορά δεσποτικό κυρίαρχο μέσο και καταπιέζει και αυτούς που το υπηρετούν και αυτούς που το χρη-

σιμοποιούν, τείνουμε να δαιμονοποιούμε και να αποδίδουμε στα δεητία των 8 όλη την μακρά φιλολογία των ηθικών προβληματισμών για τη θέση της δημοσιογραφίας στον κόσμο, την αποστολή της και τη χρησιμότητά της.

Αυτή είναι η μία παρατήρηση και η δεύτερη παρατήρηση που ήθελα να κάνω σε σχέση με αυτό που είπε ο Σταμάτης, που έχει ένα δίκιο και το είπε και προσγειωμένα. Υπάρχει πρόβλημα, υπάρχει πράγματι ένα πρόβλημα στη σχέση μας με το κοινό μας. Δε γράφουμε σαν τους ποιητές. Για μας και αν βρούμε έναν αναγνώστη είμαστε ευτυχισμένοι. Γράφουμε γι' αυτούς που θα μας διαβάσουν ή κάνουμε τηλεόραση γι' αυτούς που θα μας δουν. Όντως, υπάρχει επίσης ένα εγγενές δίλημμα σε κάθε δημοσιογράφο, αν θα αποφασίσει να είναι μανδαρίνος ή έμπορος, σύμφωνα με τη διατύπωση ενός διάσημου Γάλλου ακαδημαϊκού των μέσων ενημέρωσης. Ο μανδαρίνος είναι ο δημοσιογράφος που λέει εγώ ξέρω την αλήθεια, αδιαφορώ τι νομίζεις εσύ αναγνώστη μου, θα σου πω αυτό που εγώ νομίζω ότι πρέπει να μάθεις και θα σου κρύψω αυτό που νομίζω ότι δεν πρέπει να μάθεις, ακόμη και τις κακές πλευρές του ίδιου σου του εαυτού. Ο έμπορος είναι αυτός που λέει, πες τι θες και θα στο πω. Δείξε μου τι σ' αρέσει να βλέπεις και θα στο δείξω.

Είναι φανερό ότι ανάμεσα σ' αυτές τις δυο ακραίες θέσεις το χρέος της δημοσιογραφίας είναι να βρει ένα μέσο δρόμο και αν υπάρχει μια κριτική στα δεητία των 8 που θεωρώ δικαιολογημένη είναι ότι αυτός ο μέσος δρόμος έχει χαθεί κι έχει χαθεί πολύ μάλιστα. Είμαστε πολύ έξω από το μέσο δρόμο προς το εμπόριο, σε σχέση με τον άηλο πόλο του μανδαρίνου.

Και τρίτο και τελευταίο, εγώ νομίζω ότι η αξία αυτής της έρευνας που παρακολούθησαμε στην αρχή είναι ότι δείχνει πως πράγματι η τηλεόραση δεν μπορεί να αδιαφορεί για το κοινό της και τα δεητία γίνονται για το κοινό τους. Με τη διαφορά ότι η ελληνική τηλεόραση έχει ένα εγγενές πρόβλημα, που είναι και επικίνδυνο για την ύπαρξή της, ότι τείνει να εξορίσει από τη μικρή οθόνη ένα μεγάλο και σημαντικό μέρος του κοινού. Όλοι νομίζω ξέρουμε ανθρώπους, οι οποίοι απλώς δε χρησιμοποιούν την τηλεό-

ραση. Αυτό δεν είναι καλό για την τηλεόραση, πρώτον, αν το δεις από τη μεριά της. Νομίζω ότι δεν είναι καλό και συνολικά για τον τρόπο που συγκροτείται η δημόσια σφαίρα. Είναι κακό δηλαδή να χωριστούμε σε μια μικρή ελίτ η οποία περιφρονεί την τηλεόραση και δεν την βλέπει ποτέ γιατί τη θεωρεί χυδαία και ένα μεγάλο πληθυσμό, ο οποίος ενημερώνεται μόνο από την τηλεόραση και δε διαβάζει εφημερίδες. Ξέρετε πόσοι λίγοι διαβάζουν εφημερίδες και ακόμη λιγότεροι ακούνε ειδήσεις στα ραδιόφωνα. Δε νομίζω ότι αυτή είναι μια κοινωνία στην οποία κανένας μας θα ήταν ευτυχισμένος να ζει. Μια κοινωνία χωρισμένη ανάμεσα σε μερικούς πολύ ωραίους τύπους, οι οποίοι κάνουν διάφορα πράγματα και δε βλέπουν ποτέ τηλεόραση ή τουλάχιστον έτσι ήνε και συνεπώς δεν επικοινωνούν ποτέ και πουθενά με αυτά που είναι οι τρέχουσες καθημερινές πολιτικές παραστάσεις όλων των υπολοίπων.

Με αυτές τις τρεις, έτσι, μεθοδολογικές περισσότερο παρατηρήσεις ως συμπέρασμα αυτής της πολύ ενδιαφέρουσας νομίζω συζήτησης, θέλω να καλέσω τον πρώτο που ζήτησε το λόγο και είναι ο συνάδελφος Νίκος Μεγγρέλης. Έχει ένα λεπτό και την ανοχή μου να το περάσει για 10 δευτερόλεπτα.

ΜΕΓΓΡΕΛΗΣ ΝΙΚΟΣ
(Δημοσιογράφος –
Μέλος Εκτελεστικής
Επιτροπής Διεθνούς
Ομοσπονδίας
Δημοσιογράφων)

Πολύ σύντομα. Κατά τη γνώμη μου, τα δελητία ειδήσεων των 8, είτε είναι υστερικά, θυμηθείτε πόσες φορές έχει κηρυχθεί ο πόλεμος κατά του Ιράκ, κατά του Ιράν, πόσες φορές έχουμε πεθάνει από καταστροφή φυσική, είτε σεισμούς, είτε ηοιμούς, είτε καταποντισμούς, είτε είναι στον κόσμο τους. Θυμηθείτε και το βλέπετε κάθε μέρα, εδώ είναι και ο Σταμάτης ο Μαλέλης, το Στάρ ασ πούμε ως παράδειγμα, είναι το δελητίο ειδήσεων που ντρέπεται να ήέει τις ειδήσεις. Τις περνάει από κάτω με μία γραμμή: εκτροχιάστηκε τρένο με 180 νεκρούς και από πάνω υπάρχει πόσους γκόμενους έχει ο τάδε τραγουδιστής ή η τάδε τραγουδίστρια.

Ποια Ελλάδα βλέπουμε; Κατά τη γνώμη μου, δε βλέπουμε αυτή που πραγματικά υπάρχει. Βλέπουμε μια Ελλάδα υστερική που συγκρούεται, που αναπαράγεται μέσα στη

μιζέρια της, αλλά δε βλέπουμε καθόλου την Ελλάδα που δημιουργεί, που αγωνιά για το μέλλον της, που αναζητά νέους ορίζοντες, νέες διεξόδους στα προβλήματά της. Αυτή η Ελλάδα δεν υπάρχει πουθενά. Η περιφέρεια δεν υπάρχει πουθενά στα δελητία ειδήσεων των 8 και δεν είναι θέμα αθηνοκεντρικού κράτους. Είναι γιατί αυτή η Ελλάδα δημιουργεί και πνίγεται από την Ελλάδα που ασχολείται ασ πούμε με διάφορους ηθοποιούς ή τραγουδιστές, τους οποίους δε θα τους θυμόμαστε μετά από πέντε χρόνια.

Βλέπουμε την Μπεζεντάκου επί πέντε λεπτά, πώς πέρασε τρεις μέρες στη Μύκονο και πότε ξύπνησε, πώς πήγε κι έκανε μπάνιο, τι μαγιό φορούσε, πόσα μαγιό άλλαξε και βεβαίως φαινόταν πολύ ωραία το στήθος της και τα οπίσθιά της και το μόνο που δε μάθαμε ήταν με πόσους κοιμήθηκε. Μόνο αυτό έλειπε και προφανώς για το φόβο του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου. Δε βλέπουμε όμως τον Γαβρά. Βλέπουμε τον Πετρέλη και τις γκόμενές του. Δε βλέπουμε το Νανόπουλο, βλέπουμε τον παπα-Τσάκαλο. Δε βλέπουμε τη Ρέα Γαλανάκη και θα μπορούσα να πω δεκάδες χιλιάδες παραδείγματα, έτσι, για να δείξω την αντίθεση.

Κοντολογίς, χθες το βράδυ μιλούσα με μία συνάδελφο και συζητάγαμε για την κρυφή κάμερα και μου έλεγε: «ξέρω ότι ο Ευαγγελιάτος, αυτό που μου παρουσιάζει ως κρυφή κάμερα δεν είναι μαϊμού;» Και της απηύθυνα την εξής ερώτηση: «εάν ο Τσίπας χρησιμοποιούσε κρυφή κάμερα θα είχες την ίδια απορία, τον ίδιο ενδιασμό, τον ίδιο φόβο;» Και η απάντησή της ήταν όχι. Και βεβαίως ήταν όχι, συνάδελφοι, γιατί για μας και για όσους θέλουν να είναι δημοσιογράφοι, εκτός από την τηλεθέαση υπάρχει και αξιοπιστία. Για να μην τρελαθούμε, δηλαδή.

Να πω όμως μια φράση για να μη δώσω το λόγο στον ίδιο, υπέρ του Μαλέλη; Το δελητίο του Σταρ, έτσι όπως γίνεται κατά τη γνώμη μου, είναι από τα λίγα δελητία ειδήσεων που είναι έντιμα. Ξέρουν το κοινό τους και απευθύνονται σ' αυτό. Δηλαδή, με συγχωρείτε, θέλω να πω το εξής. Επειδή έχω ζήσει μερικά χρόνια στη Μεγάλη Βρετανία, έβλεπα

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

κάθε μέρα που έπαιρνα το μετρό για να πάω στη δουλειά μου κάποιους ανθρώπους να διαβάζουν τη Sun το απόγευμα που γυρίζαμε και στην 3η σελίδα και να ανοίγουν αμέσως, πριν δουν τον τίτλο να ανοίγουν την 3η σελίδα να δουν τη γυμνόστηθη κοπέλα της 3ης σελίδας. Έγινε ποτέ κανένα συνέδριο στη Μεγάλη Βρετανία, γιατί η Sun δείχνει γυμνές κοπέλες στην 3η σελίδα; Όχι, βέβαια. Γιατί η Sun είναι η Sun και έχει το κοινό της και υπάρχει και η Daily Telegraph, η Times ή η Guardian που έχουν το κοινό τους. Ενδεχομένως, αν υπάρχει ένα πρόβλημα στην ελληνική τηλεόραση και γι' αυτό το συζητάμε, είναι ότι έχουμε πολλά δελτία Sun και κανένα δελτίο Guardian και αυτό είναι το πρόβλημα.

Συγγνώμη, είμαι ένας δεσποτικός συντονιστής. Παίρνω συνέχεια το λόγο. Δε θα το ξανακάνω. Ο Χρήστος Αξελός.

ΑΞΕΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
(Δημοσιογράφος)

Αγαπητοί συνάδελφοι, με δύο λόγια μόνο, γιατί το θέμα στο οποίο θα αναφερθώ το είπα και χθες, αλλά οι πιο πολλοί συνάδελφοι και φίλοι που συμμετέχουν στο σημερινό πάνελ δεν ήταν παρόντες. Και άκουσα με πολλή ευχαρίστηση σήμερα να αναφέρονται σε αυτό που είπα χθες. Στην κατάργηση των μετρήσεων των δελτίων ειδήσεων και των ενημερωτικών εκπομπών. Επαναλαμβάνω σήμερα ότι αυτό είναι ένα τραγικό καθεστώς. Όσο ο δημοσιογράφος, ο αρχισυντάκτης, ο παρουσιαστής, ο διευθυντής ειδήσεων νιώθει ότι τον πνίγει αυτή η θηλιά, να ξημερωθεί πρωί πρωί και να δει τι νούμερα έκανε ή δεν έκανε η εκπομπή του, όσο σκέφτεται ότι στο τέλος της ημέρας θα πρέπει να απολογηθεί στους πιο πάνω από αυτόν γιατί η εκπομπή του έκανε ή δεν έκανε κάποια νούμερα, όσο υπάρχει αυτό το απαράδεκτο και σκληρό καθεστώς, έχουμε να δούμε πολύ χειρότερα στα δελτία ειδήσεων. Και προτείνω όλοι οι εμπλεκόμενοι σ' αυτή την ιστορία μαζί ενωμένοι να πάμε σε μία προσπάθεια κοινή ώστε αυτό το σκληρό και απαράδεκτο καθεστώς να αποτελέσει σύντομα θλιβερό παρελθόν. Σας ευχαριστώ.

ΜΑΛΕΛΗΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ

Μία κουβέντα μόνο, δε θα σας καθυστερήσω. Για την

παρέμβαση του συναδέλφου, του Νίκου του Μεγγρέλη. Προφανώς δε βλέπει το δελτίο ειδήσεων του Σταρ, προφανώς κάποιος του το ήλθει. Αναφέρθηκε πάρα πολλή ώρα στην Μπεζεντάκου και στο... μπερδεύει τα δελτία με τις μεσημεριανές εκπομπές. Το συγκεκριμένο θέμα που αναφέρθηκε ότι έπαιξε πέντε λεπτά, δεν έχει παίξει ποτέ στο Σταρ, στο δελτίο ειδήσεων του Σταρ. Ποτέ. Και τον προκαλώ τώρα να πάμε στην Αθήνα να μου βρει σε ποιο δελτίο έπαιξε η Μπεζεντάκου. Καταλάβετε τώρα πώς γίνεται η κριτική; Δεν έχει παίξει ποτέ το θέμα Μπεζεντάκου στα δελτία ειδήσεων, στο δελτίο ειδήσεων του Σταρ. Ποτέ.

Εντάξει, Σταμάτη.

Συγγνώμη, κύριε Μαλέλη, η κριτική σας φταίει; Γιατί τώρα έχει αρχίσει ένα...

Σιγά σιγά. Ας κρατήσουμε μία τάξη και συνεπώς...

Εγώ επιμένω, τον προκαλώ να πάμε στην Αθήνα να μου βρει ένα δελτίο ειδήσεων του Σταρ που έπαιξε η Μπεζεντάκου. Αληθιώς είναι κοινός ψεύτης.

Τώρα, Σταμάτη, μην το... Αν δεν έπαιξε έχεις δίκιο, αν έπαιξε έχεις άδικο. Δεν είμαστε σε θέση να το δούμε τώρα και συνεπώς θα παρακαλούσα να μην το συνεχίσουμε και μάλιστα επί προσωπικού. Λοιπόν, έχει ζητήσει το λόγο για μια παρέμβαση ο κ. Παρλαβάντζας.

Υπήρχε ένα πρόβλημα πάντοτε, το ήλθει ένας πολύ γνωστός Αμερικανός κοινωνιολόγος, ο Ίρβινγκ Γκόφμαν. Όταν ακολουθείς, και βεβαίως είναι μια σχολή της φαινομενο-

■ ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

■ ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΟΥ ΠΟΠΗ

■ ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

■ ΜΑΛΕΛΗΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ

■ ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

■ ΠΑΡΛΑΒΑΝΤΖΑΣ
(Δημοσιογράφος)

λογίας πολύ γνωστή για τους αναλυτές των ΜΜΕ, όταν ακολουθείς δραματοποιημένη μέθοδο επικοινωνίας και ενημέρωσης, χρειάζεται να ξέρεις τους τρόπους κάθαρσης. Είναι το μεγάλο ερώτημα των φαινομενολόγων, που λένε ότι δε ρωτάς ποτέ γιατί γίνεται κάτι, απλά ρωτάς πώς. Πρέπει να ξέρεις τι έχει παιχτεί στα παρασκήνια για να καταλάβεις αυτό που βλέπεις στη σκηνή του θεάτρου. Είναι πολύ απλά τα πράγματα. Όλο αυτό που συζητάμε είναι η σύγκρουση, σύγκρουση για τους όρους που φαίνονται τρελοί, η σύγκρουση νεωτερικότητας και μετανεωτερικότητας. Οι σύγχρονες όψεις της ελληνικής μετανεωτερικότητας είναι φρικαλέες. Είναι γρήγορες και απόλυτες. Και δεν είναι θέμα να κάνει κανείς αξιολόγηση, να πει αν μου κάνουν εμένα ή δεν μου κάνουν. Έχουν επιβληθεί πλήρως. Ο κ. Μαλέλης, ακριβής γνώστης, έχει πάρα πολύ δίκιο. Έχουμε ξανά 3 εκατομμύρια, έχουμε συζήτηση, γνώμη και lifestyle. Αυτοί είναι οι όροι οι επιστημονικοί και είναι έτσι.

Ο κ. Λαζόπουλος, ενώ μιλάει μετανεωτερικά, ερωτεύεται τη νεωτερικότητα και καλά κάνει. Και έχουμε δικαίωμα. Ο κ. Τσίμας, ενώ μιλάει εντελώς νεωτερικά και σαγηνευτικά νεωτερικά, αποδέχεται πλήρως τη μετανεωτερικότητα της ελληνικής κοινωνίας και καλά κάνει.

Ποια είναι η απάντηση. Η απάντηση είναι έχει δικαίωμα η νεωτερικότητα να ξαναυπάρχει; Έχει; Εάν έχει, κύριε Μαλέλη, δικαίωμα να υπάρχει η νεωτερικότητα σε μία σύγχρονη κοινωνία, πρέπει να το αποδεχθείτε, γιατί ο όρος «λαϊκός» σήμερα δεν είναι θετικός όρος. Δεν υπάρχει πλέον η θεοποίηση του λαϊκού. Ο όρος λαϊκός σήμερα, ότι η τηλεόραση είναι ένα λαϊκό μέσο επικοινωνίας είναι αποφαιτικός όρος, είναι αρνητικός, γιατί είναι ο θεμέλιος λίθος της μετανεωτερικότητας. Ευχαριστώ.

ΣΑΒΒΙΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
(Δημοσιογράφος)

Δουλεύω 50 χρόνια. Από αυτά τα 30 κάνω κι εγώ την κριτική στα μίντια. Ξέκνησα όταν προσδιόρισα το φαινόμενο του αυριανισμού και προχώρησα μετά στα ηλεκτρονικά μίντια. Έτσι λοιπόν, με εκφράζουν απόλυτα, για να μην επαναληθάνω, έχω τα γραπτά μου, τα όσα ακούστηκαν και

όπως τα κωδικοποίησε και η Πόπη, αλλά και ο Σταμάτης αυτά που είπε, γιατί στην ουσία τι είναι. Η τηλεόραση, γιατί θα μιλήσω για την ιδιωτική, για την ηλεκτρονική ενημέρωση την ιδιωτική, δεν αναζητεί να ενημερώσει πολίτες. Αναζητεί καταναλωτές. Μέσα σε όλο αυτό το καινούριο με την παγκοσμιοποίηση όργιο που ζει ο πλανήτης για υπερκαταναλωτισμό η τηλεόραση η ιδιωτική δεν είναι παρά ένας ιμάντας προς αυτή την προοπτική.

Έτσι, λοιπόν, δεν μπορώ να προσθέσω γιατί για την AGB μπορούμε να δεχθούμε τα στοιχεία της, Παύλο, αλλά δε σημαίνει ότι όσοι παρακολουθούν την Α, τη Β, την οποιαδήποτε εκπομπή αποδέχονται και το περιεχόμενό της. Όταν ακούσουμε κάπου για ένα σεισμό θα στήσουμε όλοι το αυτί. Κανείς όμως δε θα θέλει να ξανακούσει για σεισμό ή να ξαναγίνει σεισμός και άλλα τέτοια παραδείγματα. Άλλο θέλω να πω. Δεν μπορώ εγώ να δώσω λύση. Η λύση είναι δική μας, κάνοντας σωστά τη δουλειά μας, όπως το καταστατικό μας, Σταμάτη Μαλέλη, μας υποχρεώνει, που μιλάει γι' αυτά που πρέπει να κάνουμε ως δημοσιογράφοι. Δεν είμαστε Ακαδημία, κάνουμε όμως μία τέτοια λειτουργία, ένα.

Δεύτερον, εδώ και δυο βδομάδες και επ' αυτού θα μιλήσω με επισήμανση, έχει γίνει κάτι καινούριο. Ξεκίνησε από την εκπομπή την προηγούμενη Τρίτη, όχι αυτής της βδομάδας, την προηγούμενη με τον Λαζόπουλο, ο οποίος έκανε μία αυστηρότατη κριτική στα μίντια σε σχέση με τους απεργιακούς αγώνες και τόνισε με τον τρόπο του, που έχει και τον παρακολουθούν οι πάντες, γιατί δε δίνουν λόγο στους φοιτητές, γιατί δε δείχνουν τους αγώνες των φοιτητών. Κατά σύμπτωση -σύμπτωση;- από τη Δευτέρα ο λόγος αυτός δόθηκε και είδαμε μια φρεσκάδα, είδαμε κάτι το καινούριο, είδαμε μια διεκδίκηση η οποία αυτή τη στιγμή ακόμα συνεχίζεται. Είδαμε κάτι καινούριο και είδαμε επώνυμους και λαλίστατους δημοσιογράφους να συντρίβονται εκείνη τη στιγμή από το λόγο των φοιτητών. Να διαλύονται, να εξαφανίζονται. Είναι κάτι καινούριο. Δεν έμεινε εκεί ο Λαζόπουλος. Την περασμένη Τρίτη έδωσε ένα γενναίο μάθημα πολύ σημαντικό. Έκλεισε την εκπομπή του το βράδυ δίνοντας λόγο σ' αυτούς τους φοιτητές και κάνανε εκεί

μια άλλη διαδήλωση. Ακούστηκαν συνθήματα από ιδιωτική τηλεόραση που ακούμε συνήθως στους δρόμους: τρώνε τα παιδιά ξύλο από τα ΜΑΤ και ακούστηκαν από αυτή την εκπομπή. Και δεν έφτασε μόνο αυτό. Έκανε ο ίδιος αυτός ο άνθρωπος, ο καλλιτέχνης, κριτική στους συνεργάτες του ίδιου του σταθμού του. Δεν ξέρω αν το πλήρωσε, δεν ξέρω τι έπαθε, αλλά τόλημσε να κάνει αυτό, να βγάλει γλώσσα σε συνεργάτες του.

Μήπως αυτή είναι η λύση; Μήπως πρέπει να δώσουμε το λόγο πια σε άφθαρτα, σε καινούρια παιδιά; Μήπως θα πρέπει να σπάσουμε το μοντέλο μας; Να μην βλέπουμε μόνο τον καταναλωτή, αλλά και τον άνθρωπο. Είναι αγαθό η ενημέρωση, δεν είναι εμπόρευμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

Σε ευχαριστούμε πολύ, Γιώργο. Ο Σταμάτης ο Μαλιέλης, με τις ευχαριστίες μας που ήταν εδώ και που και άκουσε όσα άκουσε και είπε όσα είπε, ζητά να τον απαλλιάξουμε γιατί θα χάσει το πλοίο του και τον ευχαριστούμε πολύ. Σταμάτη, ελεύθερος.

Λοιπόν, έχει ζητήσει το λόγο και λέω να τον πάρει τώρα μία συνάδελφος φοιτήτρια από το Πάντειο Πανεπιστήμιο, η Αναστασία Γκαρά, αν είναι εδώ.

ΓΚΑΡΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ (Φοιτήτρια Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών)

Καλησπέρα σε όλους. Χαίρομαι πάρα πολύ που προηγήθηκε ο κ. Σαββίδης από εμένα και, επιτέλους, αναφέρονται και οι νέοι σ' αυτό το συνέδριο. Πολλά πράγματα θεωρητικά συνήθως ακούγονται, αλλά εμένα δεν με καίνε αυτά. Εμένα με καίει ότι τελειώνω ένα Πανεπιστήμιο δημοσιογραφίας, του χρόνου θα ψάχνω δουλειά, ξέρω ότι πολύ δύσκολα θα βρω δουλειά. Αν βρω με κάποιον γνωστό μου, μετά από πάρα πολλά χρόνια θα πληρωθώ.

Επίσης, κύριε Πρόεδρε, μπαίνουμε στην ΕΣΗΕΑ μετά από τρία χρόνια, αλλά αυτά τα τρία χρόνια πώς θα αποδείξουμε ότι έχουμε δουλέψει; Γιατί δεν υπάρχουνε για τα μέσα. Παράγουμε εργασία, αλλά δεν υπάρχουνε.

Αυτά τα θέματα μας καίνε σαν φοιτητές, μας καίνε σαν

νέους δημοσιογράφους, αλληλά δε συζητούνται. Και δε με νοιάζει γιατί δε συζητούνται. Με νοιάζει γιατί για τους μιντιανθρώπους δεν υπάρχουν. Και δεν υπάρχουν γιατί αυτοί οι άνθρωποι βλέπουν τα δελητία των 8 που είναι προσωποκεντρικά, βλέπουν τα μάτια της κ. Στάν ή την ωραία γραβάτα του κ. Χατζηνικολάου, γιατί πολλές φορές έτσι γίνεται και η επιλογή των ανθρώπων που βγαίνουν στο γυαλί και επίσης, τα χρήματα που θα μπορούσαν να πάνε στους νέους ανθρώπους, πηγαίνουν στους ανθρώπους που έχουν εγκατασταθεί στα παράθυρα. Από πότε ο κ. Κακαουνάκης έχει γίνει αυθεντία και πρέπει να τον πληρώνουμε γι' αυτό και δεν πληρώνουμε νέους ανθρώπους, με ηθική, με ρομαντισμό, με δουλειά και με γνώση. Πάγιο αίτημα ήταν να γίνουν σχολιές δημοσιογραφίας. Γίνανε. Η επιλογή των ανθρώπων που δουλεύουν όμως, είναι από τα κέντρα ελευθέρων σπουδών. Και από εκεί φαίνεται πού πηγαίνει η τηλεόραση και πού πηγαίνει η δημοσιογραφία. Δεν πρέπει να το διαφυλάξουμε αυτό το υπέροχο επάγγελμα; Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Παρότι η παρέμβαση ήταν φαινομενικά άσχετη με το θέμα, ήταν καλοδεχούμενη και ευχαριστούμε πολύ. Κύριε Ψυχογιέ.

Θα ήθελα να πω κάτι για τις μετρήσεις, αλληλά θα ξεκινήσω από αυτό που είπε η Νατάσα πριν από λίγο. Αυτό το μόνο θέμα που δε συζητήσαμε και δεν τέθηκε, για να παραχθεί ένα προϊόν χρειάζονται χρήματα και ικανότητες των ανθρώπων. Για το κόστος των δελητίων ειδήσεων και για τους ανθρώπους που τα παράγουν δεν άκουσα καμία κουβέντα. Είπε ο κ. Μαλιέλης προηγουμένως, πήγαμε από το δελητίο των 25 θεμάτων στο δελητίο γνώμης. Απλή ερώτηση: πόσο κόστιζε το δελητίο των 25 θεμάτων σε ανθρώπους και πόσο κοστίζει το δελητίο γνώμης. Η αίσθησή μου είναι ότι το δεύτερο είναι πολύ φθηνότερο από το πρώτο.

Δεν καταλαβαίνω γιατί αυτό το πρόβλημα της χρ-

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ματοδότησης, των χρημάτων που διατίθενται για την ενημέρωση δεν το συζητάμε, που σχετίζεται με το τι έσοδα βγάζουν τα κανάλια, που σχετίζεται με το πόσα κανάλια υπάρχουν στην Ελλάδα και ποια είναι η αγορά των καναλιών και σχετίζεται και με το ερώτημα, γιατί στην Ελλάδα έχουμε τόσα πολλά κανάλια ή τόσες πολλές εφημερίδες. Δηλαδή, κατά τη γνώμη μου, εκεί που είναι η ρίζα και η ουσία του προβλήματος δε βλέπω να το συζητάμε.

Σε ό,τι αφορά τις δυνατότητες, δηλαδή μπορεί να φτιάξει κανείς ένα πρόγραμμα διαφορετικό από αυτό που είναι ο ίδιος; Δεν είμαι πολύ σίγουρος ότι μπορεί κανείς να ξεπερνάει συνέχεια τον εαυτό του.

Ήθελα όμως να μιλήσω για τις μετρήσεις για την ώρα, ελπίζω να μου δοθεί η ευκαιρία να επανέλθω στα άλλα. Μιλάω απλώς και μόνο γιατί ουσιαστικά η αμφισβήτηση των μετρήσεων της AGB αμφισβητεί όλα όσα κάναμε, έτσι; Θεωρώ ότι είναι λάθος αυτή η αμφισβήτηση. Αν μου λέγανε εμένα ως ακαδημαϊκό δάσκαλο ή σε κάποιον δημοσιογράφο τι είδους μετρήσεις να κάνει, προφανώς θα έβαζα κάποια άλλα κριτήρια. Οι μετρήσεις της AGB είναι μετρήσεις που απευθύνονται στην διαφημιστική αγορά, οι διαφημιστές και οι διαφημιζόμενοι θέλουν να ξέρουν τα στοιχεία και αυτό είναι το κριτήριό τους. Από αυτή την άποψη εγώ τα θεωρώ πραγματικά και σωστά και χρήσιμα, προφανώς στο βαθμό που δεν μπορώ να αποκτήσω άλλα. Το κόστος είναι τεράστιο. Αν υπήρχαν διαστρεβλώσεις συστηματικές, δηλαδή αν ήθελε κάποια στιγμή η AGB να ευνοήσει κάποιο κανάλι, θεωρώ τα στοιχεία μου θα έβγαιναν. Δηλαδή, δεν έχει κανένα λόγο να μου βγαίνει εμένα ότι ανεβαίνει το νεανικό κοινό του Στάρ, κάτι που είναι λογικό να το περιμένω με βάση το δελτίο που έχει και χάνει σε ανδρικό κοινό το Μέγκα, για λόγους που λίγο ως πολύ μπορούμε να καταλάβουμε ποιοι είναι ή γιατί ανεβαίνει.

Δηλαδή, θέλω να πω ότι στο όριο του αυτού που είναι και το στόχο για τον οποίο έχει η αγορά και να μην ξεχνάμε ότι οι διαφημιστές δεν είναι τρελοί, δεν μπορεί να εμπιστευτούνται ένα εργαλείο που τους δίνει λάθος στοιχεία. Να τους λέει ότι η δική μου εκπομπή έχει 10% και του άλλου έχει

5% και να δίνουν τα λεφτά τους τζάμπα και βερεσέ, έτσι; Μπορεί να το κάνει για ένα μήνα, δεν μπορεί να το κάνει συνέχεια.

Άρα, στο πλαίσιο αυτό θεωρώ ότι, εκεί που υπάρχει πρόβλημα και το είπα και από την αρχή, είναι στην ακρίβεια όταν πάμε σε πολύ μικρά δείγματα. Όταν μιλάμε για 4%, για 150 ανθρώπους, εκεί πια, εντάξει, γίνεσαι πολύ προσεκτικός στο τι συμπεράσματα βγάζεις. Ευχαριστώ πολύ.

Θα ήθελα να ρωτήσω τον κ. Ψυχογιό, το γεγονός ότι η AGB είναι υπόδικη για τρία κακουργήματα, έχετε διαβάσει καθόλου το εισαγγελικό πόρισμα; Το εισαγγελικό πόρισμα το έχετε διαβάσει;

Ναι, το διάβασα. Φυσικά το διάβασα.

Δε σας ανησυχεί καθόλου;

Όχι, δεν με ανησυχεί και θα εξηγήσω γιατί.

Μεγάλη νευρία έχετε. Και στον κ. Τσίμα θα ήθελα να ρωτήσω να μου πει που είναι δημοσιογράφος, εάν το ΠΑΣΟΚ ή η Νέα Δημοκρατία θέλουν ιδιωτική παιδεία, οι δημοσιογράφοι που αναπαράγουν τις ειδήσεις στα κανάλια υπάρχει περίπτωση να δώσουν το λόγο στους φοιτητές; Να βγει η άποψη των φοιτητών αν το ΠΑΣΟΚ ή η Νέα Δημοκρατία συμφωνούν για την ιδιωτική παιδεία. Εμείς από τα κανάλια υπάρχει περίπτωση να δούμε την άποψη των φοιτητών ή θα δούμε τις απόψεις του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας; Γιατί έχω την εντύπωση ότι οι δημοσιογράφοι εν πολλοίς μεταφέρουν τις απόψεις των πολιτικών κομμάτων που εκπροσωπούν. Και ερωτώ λοιπόν, υπάρχει περίπτωση τέτοια; Στον κ. Τσίμα η δεύτερη ερώτηση, σε σας γιατί δεν

■ ΛΑΖΟΠΟΥΛΟΣ ΛΑΚΗΣ

■ ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

■ ΛΑΖΟΠΟΥΛΟΣ ΛΑΚΗΣ

■ ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

■ ΛΑΖΟΠΟΥΛΟΣ ΛΑΚΗΣ

- σας ανησυχεί ότι μία εταιρεία υπόδικη για τρία κακουργήματα συνεχίζει να μετράει.
- ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ** ■ Καταρχήν, να ξεκινήσω από το δεύτερο, τι θα κάνουν τα κανάλια. Πρέπει να αποφασίσουμε αν τα κανάλια υπακούουν στην AGB ή υπακούουν στους πολιτικούς. Από τις δημοσκοπήσεις που έγιναν ξέρουμε ότι...
- ΛΑΖΟΠΟΥΛΟΣ ΛΑΚΗΣ** ■ Το δεύτερο ερώτημα είναι για τον κ. Τσίμα. Σε σας είναι για την AGB.
- ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ** ■ Ναι, για την AGB μιλάω. Ξέρουμε ότι οι δημοσκοπήσεις έδειξαν ότι η πλειοψηφία του κόσμου είναι κατά των ιδιωτικών πανεπιστημίων. 67% νομίζω, η «Ελευθεροτυπία» το δημοσίευσε. Άρα, θα λέγαμε ότι αν ενδιαφέρονται για την AGB, τα κανάλια θα παίζανε αυτό. Αν τους πιέζουν οι πολιτικοί, θα παίζανε το άλλο. Δε νομίζω ότι ισχύει απόλυτα ούτε το ένα, ούτε το άλλο. Πάντα όλοι προσπαθούν να βρουν κάποιες ισορροπίες και κυρίως ό,τι ο καθένας από μας θεωρεί ότι είναι δημιουργικό. Ότι βρίσκει τον εαυτό του σ' αυτό που κάνει, νομίζω ότι αυτό είναι σημαντικός παράγοντας, όχι για τους καλλιτέχνες, αλλά και για τους δημοσιογράφους.
- Διάβασα το πόρισμα του εισαγγελέα. Κατά τη γνώμη μου από στατιστική άποψη, γιατί εκεί είναι το πρόβλημα, στατιστικό είναι το πρόβλημα, είναι παντελώς άσχετος. Δηλαδή, μόνο κάποιος άνθρωπος ο οποίος δεν ξέρει στατιστική θα έλεγε ότι το γεγονός ότι κάποιοι άνθρωποι εμφανίζονται 24 ώρες την ημέρα να παρακολουθούν τηλεόραση για διάστημα μιας εβδομάδας αλληλιώνει το δείγμα της AGB που αφορά 3.500 ανθρώπους κάθε στιγμή, έτσι; Που προέρχεται από ένα δείγμα που ανανεώνεται, 11.000 συνολικά περνάνε όλο το χρόνο. Αυτά είναι λάθη της AGB, για τα οποία μπορεί κανείς - γιατί κάνατε αυτό το λάθος; Αυτό όμως δεν αλλοιώνει ουσιαστικά το αποτέλεσμα των μετρήσε-

ων. Στατιστικά δηλαδή αυτό είναι ασήμαντο. Ένας άνθρωπος τι έκανε ή δέκα στις 3.500 δεν έχει καμία απολύτως σημασία, παρά μόνον αν πάμε στα ποσοστά του 1% ή του 0, 5%.

Δηλαδή είναι άσχετη η εισαγγελείας, μου ήλθε.

Προφανώς. Ως νομικός μπορεί να είναι εξαιρετική η γυναίκα, δεν την ξέρω, ως στατιστικολόγος είναι άσχετη. Αυτό ναι.

Λοιπόν, πάμε παρακάτω; Τώρα, επειδή παρεξηγήθηκε η παρέμβασή μου στη Νατάσα, όταν είπα ότι φαινομενικά άσχετη, αλλιώς πολύ χρήσιμη και ευπρόσδεκτη, δεν ήταν αποδοκimasία. Ήταν καίρια η παρατήρησή της. Άλλωστε και ιστορικά η σημερινή μορφή δεητίου ειδήσεων που απολαμβάνουμε, δηλαδή όπου στο μεγαλύτερο χρόνο συζητούνται και σχολιάζονται οι ειδήσεις παρά παρουσιάζονται, οφείλεται στο γεγονός ότι κάποιο κανάλι κάποια στιγμή ήταν τόσο χρεοκοπημένο, ώστε χρωστούσε σε όλα τα τηλεοπτικά συνεργεία της αγοράς και δεν μπορούσε πια να χρησιμοποιήσει τηλεοπτικό συνεργείο για να κάνει γύρισμα. Επειδή όμως έπρεπε να συνεχίσει να υπάρχει και να συνεχίσει να έχει δεητίο ειδήσεων, υποκατέστησε τα γυρίσματα, δεν είχε καμία είδηση, δεν έδειχνε τίποτα. Είχε όμως ανθρώπους, οι οποίοι μιλούσαν για την είδηση που έμαθαν, άκουσαν ή έλαβαν μέρος. Διαπιστώθηκε ότι αυτό, όχι απλώς δεν έκλεισε, αλλιώς είχε και καταπληκτική επιτυχία και μετά βρήκε μιμητές.

Συνεπώς, αυτό που παρατηρήσατε και έχει σχέση πολύ και για την ουσία του προβλήματος που συζητάμε, αλλιώς φυσικά είναι ένα τεράστιο πρόβλημα που έχει σχέση με τους νέους ανθρώπους που θέλουν να μπουν στο επάγγελμα και είναι πια τόσο δύσκολο, όσο δεν ήταν ποτέ, ήταν μια κρίσιμη παρατήρηση.

Τώρα, η ερώτηση του Λάκη με μπέρδεψε λιγάκι. Όχι, δεν πιστεύω ότι η δημοσιογραφία θα φίμωνε τη φωνή των φοι-

■ **ΛΑΖΟΠΟΥΛΟΣ ΛΑΚΗΣ**

■ **ΨΥΧΟΠΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ**

■ **ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ**

τητών επειδή το ΠΑΣΟΚ και η Νέα Δημοκρατία έχουν άλλη άποψη από αυτή των φοιτητών. Μπορώ να φανταστώ χιλιάδων ειδών παρεμβάσεις, αλλά μπορώ επίσης να φανταστώ και βλέπω και διαπιστώνω άνιση εκπροσώπηση των δύο πλευρών. Μπορώ να φανταστώ να αδικείται η φωνή των φοιτητών, όχι να φιμώνεται. Αδικείται, αυτό είναι αλήθεια. Όπως αδικείται κάθε φωνή που είναι μειοψηφική ή κάθε φωνή που πηγαίνει, είναι λίγο έξω από τα νερά. Αδικείται και για λόγους πολιτικής ή άλλης σκοπιμότητας, αδικείται νομίζω και για λόγους που είναι εγγενείς στον τρόπο που κάνουν τη δουλειά τους οι άνθρωποι που κάνουν αυτή τη δουλειά, των επαγγελματιών δημοσιογράφων. Αφορά δηλαδή στην ικανότητά τους, τις γνώσεις τους, την ευαισθησία τους, τον επαγγελματισμό τους και τελευταίο θα έβάζα την πολιτική τους προκατάληψη - δεν ξέρω και πάρα πολλούς ειδικά από αυτούς που συναντώ κάθε μέρα στην τηλεόραση, που να έχουν τόσο έντονη και φορτισμένη πολιτική προκατάληψη, ώστε αυτό να επικαθορίζει τις επαγγελματικές τους επιλογές.

Έχει ζητήσει το λόγο η κ. Νατάσα Μποζίνη.

ΜΠΟΖΙΝΗ ΝΑΤΑΣΑ
(Δημοσιογράφος –
Μέλος Δ.Σ. ΠΟΕΣΥ)

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Καλησπέρα. Θα σας μεταθέσω λίγο τη συζήτηση και θα ζητήσω και τη γνώμη σας, θα τα πω πάρα πολύ γρήγορα. Έχω την αίσθηση ότι όταν είχαμε ξεκινήσει να δουλεύουμε, εγώ 14-15 χρόνια είμαι σ' αυτό το χώρο, ξεκινούσαμε από μία πληροφορία την οποία έπρεπε μετά να διασταυρώσουμε και να δούμε αν είναι είδηση και μετά την παρουσιάζαμε. Σήμερα, και πιστεύω ότι σ' αυτό έχουν να κάνουν πάρα πολύ και οι νέες τεχνολογίες, παγκοσμίως αυτή τη στιγμή την είδηση την μαθαίνουμε όλοι από όλα τα μέρη του κόσμου πάρα πολύ γρήγορα. Άρα, αναζητούμε όλοι την πληροφορία.

Επίσης, διεθνώς ξέρουμε ότι μια καλή πληροφορία την κατάλληλη στιγμή δημιουργεί κολλοσσούς και οικονομικά συμφέροντα παίζονται πάνω σε μία πληροφορία.

Το ζητούμενο εδώ είναι ότι, όταν τα δελτία ειδήσεων στις 8 ξεκινούν και ταυτόχρονα πρέπει όλοι να δώσουν περισσό-

τερες ειδήσεις ή μάλλον πληροφορίες, εκεί ξεκινάει ένας μεγάλος αγώνας δρόμου ποιος έχει τους περισσότερους πληροφοριοδότες. Θεωρώ ότι οι φορείς που κατά καιρούς πρέπει να ενημερώνουν και να το κάνουν επισήμως κατ' εμέ, θα βοηθούσαν σ' αυτή την κατεύθυνση για να μην υπάρχει παραπληροφόρηση. Δυστυχώς, αυτό δε γίνεται πάντοτε την κατάλληλη στιγμή, με αποτέλεσμα ο αγχωμένος ρεπόρτερ να κάνει πληροφοριοδότη του τον όποιο περαστικό ή τον όποιο διψάει να ακουστεί το όνομά του ή έστω αυτό, ο οποίος μετέδωσε.

Έχουμε καταλήξει αυτή τη στιγμή και έχουμε ζητήσει από τους πολίτες, θέλοντάς το ή μη θέλοντάς το, να γίνουν όλοι πληροφοριοδότες μας. Και όταν είναι καλόβουλοι ναι, αλλιώς δεν είναι πάντοτε. Κοιτάω τον κ. Σόμπολο, γιατί το έζησε στην Βέροια και το είδα πάρα πολύ καλά αυτό.

Εκεί, λοιπόν, μπαίνω στην πλευρά των ρεπόρτερ και λήω πώς ένας ρεπόρτερ μπορεί να διασταυρώσει μια πληροφορία που του έρχεται 10 λεπτά πριν, όταν αυτός ο ρεπόρτερ είναι καινούριος στη δουλειά, έχει όλη την καλή διάθεση να ακολουθήσει όλη τη σωστή διαδικασία, δεν έχει δυνατότητα πρόσβασης στην επίσημη πηγή, η οποία επίσημη πηγή, πιστέψτε με, δεν είναι καθόλου σωστή η θέση της, όταν επιλέγει σε κάποιους ρεπόρτερ τους οποίους τους ξέρει πολύ καλά και περισσότερα χρόνια να δώσει την πληροφορία, την οποία θα δώσει δύο ώρες μετά επίσημα. Πάλι κοιτάω τον κ. Σόμπολο, γιατί επίσης το αντιμετωπίζετε από καταγγελίες συναδέλφων αυτό.

Δηλαδή, δεν είναι δυνατόν τέσσερις πέντε άνθρωποι να μπορούν να έχουν μία πρόσβαση σε αυτό και οι άλλοι 25 να παραπληροφορούν, γιατί δέχονται βροχή τις παραπληροφορήσεις.

Θα πω επίσης δύο πραγματάκια ακόμη, τα οποία μου έκαναν εντύπωση και θα ήθελα τη γνώμη σας, μήπως αυτό μας πάει λίγο παραπέρα.

Θυμάμαι κάποτε στο κανάλι που δούλευα, υπήρχε ένας εθισμός του πολίτη τότε εκτός από πληροφοριοδότη να γίνει και οπερατέρ. Μας φέρνανε λοιπόν θέματα, θυμάστε τα γνωστά «ερασιτεχνική λήψη». Ερχόντουσαν λοιπόν διάφο-

ροι καλοί άνθρωποι με το υλικό τους, με την ερασιτεχνική αυτή λήψη, εκείνη τη στιγμή βέβαια εγώ είχα πολύ μεγάλο πρόβλημα γιατί ήθελα να αυτοδικήσω. Είχαν φτάσει σε σημείο να φέρνουν αυτοκτονίες, τις οποίες θέλανε να μας πουλήσουν. Ευτυχώς, σπάνια, δε θυμάμαι να συνέβη ποτέ κάτι τέτοιο εκτός κι αν ήταν κάποιο πολύ μεγάλο γεγονός που πραγματικά η ερασιτεχνική εικόνα είχε ένα ενδιαφέρον.

Φοβούμαι, λοιπόν, ότι έχουμε εθίσει κι εμείς τους ίδιους τους πολίτες και τους τηλεθεατές να γίνουν οι ρουφιάνοι μας. Τι με ενοχλεί πάρα πολύ αυτή τη στιγμή όταν βλέπω στην τηλεόραση. Όποτε βλέπω λήπτοπ σε ενημερωτική εκπομπή ή κάθε άλλου είδους εκπομπή παθαίνω μία ταραχή. Εκείνη τη στιγμή δηλαδή ο οποιοσδήποτε από το sms του μπορεί να στείλει την πληροφορία, ότι είδε τον κ. Τσίμα να τρώει μαζί με τον κ. Σόμπολο. Δηλαδή, όλοι, αυτή την στιγμή είναι σε ετοιμότητα να στείλουν μήνυμα στην τηλεόραση, σε οποιαδήποτε τηλεόραση, για να πουν τι είδαν και τι κάνει κάποιος στην ιδιωτική του, την προσωπική του ζωή. Και αυτό οι παρουσιαστές, όχι φυσικά των ειδήσεων, αλλά πολλών άλλων εκπομπών, το παροτρύνουν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

Σωστό. Διαβάζω γρήγορα μερικές, γιατί έχει περάσει η ώρα, μερικές παρεμβάσεις. Υπάρχει μία παρέμβαση από τον κ. Θανάση Μάστακα, αν τονίζω σωστά το όνομα:

«Η τηλεόραση δεν είναι θεός, ούτε θεοποιείται. Είναι μέσο και σαν μέσο πρέπει να συντονιστεί με τη λαϊκή αναγκαιότητα και σ' αυτή την κατεύθυνση πρέπει να κινηθεί η τηλεόραση. Η τηλεόραση δεν μπορεί να αλλιάξει την κοινωνία, πρέπει όμως να ευθυγραμμιστεί μαζί της».

Η κ. Μαίρη Στεφάνου έχει μια παρέμβαση ενδιαφέρουσα: «Το γεγονός ότι το 70% των τηλεθεατών μπορεί να παρακολουθεί big brother μια δεδομένη στιγμή, δε σημαίνει ότι αυτό το 70% αν είχε άλλη επιλογή δε θα διάλεγε κάτι άλλο. Η έκφραση «ο κόσμος αυτό θέλει» αποτελεί απλούστευση και γενίκευση, αφού ο κόσμος αποτελείται από πολλές διαφορετικές ομάδες ανθρώπων με γούστα και προτιμήσεις που τις περισσότερες φορές αποκλίνουν, παρά

συγκλίνουν. Αυτό που αποκαλούμε ο κόσμος δεν είναι μια ομογενής αγελοποιημένη μάζα, όσο και αν πολλοί ιδιοκτήτες ΜΜΕ θα το ήθελαν. Μια παροιμία λέει ότι αν πετάξεις μια πέτρα και ανοίξεις ένα κεφάλι δεν μπορεί να φταίει η πέτρα. Συνεπώς, αν κάποιος χρησιμοποιούν την τηλεόραση ως πέτρα, αυτοί οι κάποιος δεν μπορεί να είναι εκείνοι που θα δεχθούν την πέτρα στο κεφάλι γιατί τότε θα πρέπει να δεχθούμε ότι η πλειοψηφία των τηλεθεατών έχει τάσεις αυτοκαταστροφής».

Μερικές ακόμη παρεμβάσεις. Ο κ. Αλέξανδρος Φανφάνης, από το «Χρόνο της Κομοτηνής» έχει ζητήσει το λόγο.

Θα μου επιτρέψετε να αναφερθώ σε μία χθεσινή παρέμβαση μουσουλήμανου δημοσιογράφου, ο οποίος παρουσιάστηκε σαν εκδότης τουρκόφωνης εφημερίδας της Κομοτηνής και σαν ανταποκριτής του TRT, του τουρκικού κρατικού καναλιού.

Αναφέρθηκε στο ρατσισμό των Ελλήνων δημοσιογράφων, αναφέρθηκε χωρίς να υπάρχει θέμα συζήτησης για το ρατσισμό, σε ρατσισμό Ελλήνων δημοσιογράφων, κατηγορησε όλους τους δημοσιογράφους ότι είναι ρατσιστές ευθέως και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης της χώρας μας που χειρίζονται ρατσιστικά ορισμένες υποθέσεις και οι υποθέσεις αυτές ανέφερε ποιες ήταν, όπως της Γκιουλ Καραχασάν, του Ιλχάν Αχμέντ και των γεγονότων του Εχίνου, για τις οποίες εγώ έχω μια άλλη άποψη, ότι ήταν φτιαχτά τα γεγονότα αυτά και ο χρόνος θα με διαψεύσει ή θα με δικαιολογήσει.

Λοιπόν, είδα επίσης ότι ο εν λόγω δημοσιογράφος έβαλε σε ένα καζάνι όλη τη μειονότητα, είτε λέγονται Πομάκοι, είτε λέγονται Αθίγγανοι, είτε λέγονται τουρκογενείς και τους έκανε έναν αχταρμά.

Με συγχωρείτε, αλλά τι σχέση έχει με το θέμα μας αυτό;

Χθεσινό θέμα είναι. Αιωρήθηκαν ορισμένα ερωτηματικά.

**ΦΑΝΦΑΝΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
(Δημοσιογράφος
Εφημερίδας «Χρόνος
της Κομοτηνής»)**

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

ΦΑΝΦΑΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

- ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ** ■ Εντάξει, αηλιά...
- ΦΑΝΦΑΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ** ■ Όχι, κ. Τσίμα. Σας παρακαλώ πολύ.
- ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ** ■ Τώρα ζητήσατε το λόγο για να απαντήσετε σε κάτι που ειπώθηκε εκθές. Δεν το θεωρώ σωστό, δηλαδή...
- ΦΑΝΦΑΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ** ■ Χειροκροτήθηκε. Να μας πουν αυτοί που χειροκρότησαν...
- ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ** ■ Δεν ειπώθηκε έτσι. Δεν ειπώθηκαν αυτά έτσι.
- ΦΑΝΦΑΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ** ■ Όχι, ειπώθηκαν. Βεβαίως εδώ ήμουν. (Παρεμβάσεις εκτός μικροφώνου)
Αποδέχονται ότι είναι ρατσιστές; Αποδέχονται ότι τα μέσα της Ελλάδας είναι ρατσιστικά μέσα; Ότι χειρίζονται ρατσιστικά διάφορα θέματα της μειονότητας; Δεν αμφιβάλω, μπορεί να μην τα κατέχουν καλά τα θέματα. Μπορεί να μην τα κατέχουν, το πιστεύω απόλυτα ότι δεν τα κατέχουν τα θέματα και όπως θέλουν τα κρίνουν και ό,τι θέλουν λένε για την Θράκη. Επειδή τη ζω τη Θράκη, επειδή ξέρω τι γίνεται στη Θράκη, γι' αυτό ήθελα να μου πουν, καταργήθηκε η Συνθήκη της Λωζάνης; Αποδέχονται ότι είναι ρατσιστές; Ας βγει ένας να μου το πει αυτό. Ευχαριστώ.
- ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ** ■ Εντάξει, ευχαριστούμε πολύ. Δύο ακόμη παρεμβάσεις έχω, δύο άνθρωποι έχουν ζητήσει το λόγο. Τους παρακαλώ αν θέλουν να τον πάρουν, να είναι λίγο σύντομοι στο μικρόφωνο. Είναι ο κ. Παναγιώτης Ράμμος ο ένας, είναι εδώ;
- ΡΑΜΜΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ** ■ Θα προσπαθήσω να τα πω μέσα σε ένα λεπτό. Η ουσια-

στική, η πραγματική νομιμοποίηση της AGB είναι η συμφωνία μεταξύ καναλαρχών, διαφημιστών και διαφημιζόμενων. Αν μπορούμε στη διαδικασία να δούμε ποιοι είναι αυτοί, θα καταλήξουμε ότι είναι μια συγκεκριμένη ομάδα, αυτό που εμείς λέμε το μεγάλο κεφάλαιο.

Δεύτερον, λένε ότι υπάρχει αναγκαιότητα για μετρήσεις για να μοιράσουν τη διαφήμιση και να έχουν έσοδα τα κανάλια. Να αναλογιστούμε ότι τη διαφήμιση την πληρώνουμε όλοι μας για να πειστούμε ότι το τάδε προϊόν είναι καλύτερο από το δείνα και ούτω καθεξής.

Τρίτον, μπορούμε να φανταστούμε μία κοινωνία χωρίς διαφήμιση; Δύσκολο; Είναι. Όμως, ας σκεφτούμε ότι είναι πέρα για πέρα δογματικό και εντελώς αντιεπιστημονικό να ισχυρίζεται κανείς ότι η κατάσταση είναι έτσι και δεν πρόκειται να αλλιάξει αύριο. Κάποια στιγμή θα αλλιάξει, το γρήγορο ή το αργό εξαρτάται από όλους μας.

Ευχαριστούμε πολύ. Ο τελευταίος, ο κ. Θέμης Μπερεδής μας έχει ζητήσει το λόγο.

Για ένα λεπτό μόνο, γιατί ο Παναγιώτης ο Ράμμος ακούμπησε την καρδιά του προβλήματος. Για να μην τρώω το χρόνο και επειδή οι λέξεις πρέπει να έχουν γωνίες, όπως σωστά είπε ο Λάκης ο Λαζόπουλος, το θέμα της AGB και το είπα και στο προηγούμενο πάνελ ενδεχομένως με λίγη ένταση και ήθελα να ζητήσω συγγνώμη γι' αυτό, το θέμα της AGB είναι μία στρέβλωση που θα πρέπει να μας απασχολήσει όλους. Η συσσώρευση του πλούτου που διαχειρίζεται - το μεγάλο κεφάλαιο είπε ο Ράμμος;- κάποιιοι συγκεκριμένοι, θα πρέπει να μας απασχολήσει. Δημιουργείται ένας υπερπλούτος, ο οποίος καθορίζει το πώς και το πού και το πότε.

Κι ένα δεύτερο θέμα, για μια απάντηση στη νεαρή συνάδελφο που τοποθετήθηκε και έβγαλε με τόση, έτσι, νεανική φρεσκάδα την αγωνία της και επειδή δεν πιστεύω ότι ανήκω και αυτοί που είναι παρόντες σήμερα στην κατηγορία των συνδικαλιστών με τον ξύλινο λόγο, και απασχολούν τις

■ ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

■ ΜΠΕΡΕΔΗΜΑΣ ΘΕΜΗΣ (Γενικός Γραμματέας ΕΣΠΗΤ)

Ενώσεις έντονα, λύση δεν έχουμε βρει. Εγώ θέλω να σας κοιτάω στα μάτια τους νεαρούς συναδέλφους, δεν έχουμε βρει λύση για το πώς θα ενταχθείτε στην αγορά εργασίας όλοι εσείς που ξοδέψατε χρόνια από τη ζωή σας για να μπειτε στα πανεπιστημιακά ιδρύματα, γιατί τη δεκαετία του '90 ανθίσανε εκείνες οι περιβόητες σχολές κι έχουμε κι εμείς ευθύνη, γιατί και πολλοί δημοσιογράφοι είχαν τα εργαστήρια ελευθέρων σπουδών. Έχουμε κι εμείς μεγάλη ευθύνη σ' αυτό και για το πώς εσείς θα ενταχθείτε, πώς θα είστε το φρέσκο αίμα της δημοσιογραφίας, πώς θα συμβάλητε στην ανάπτυξη και την ποιότητα της ενημέρωσης. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

Νικήτα. Ο Νικήτας με την εμφάνισή του έχει διεκδικήσει...

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Ο κ. Τσίμης, για να του ανταποδώσω το κομπλιμέντο, έκανε μια σωστή παρατήρηση. Δε συζητάμε τα καλά ή τα κακά της τηλεόρασης. Συζητάμε τα προβλήματα του δελητίου των 8. Του ενημερωτικού σκέλους της τηλεόρασης και συγκεκριμένα στο ειδησεογραφικό του μέρος. Αυτό λίγο διέφυγε της προσοχής. Και θέλω να κάνω δύο σχόλια πάνω σ' αυτό.

Το ένα είναι ότι αντί να χτυπήσουμε φαινόμενα περίεργα, μη ενδιαφέροντα ή και καθόλου ειδησεογραφικά και ουδόλως ενημερωτικά, όπως κάνουμε συνήθως, γιατί δεν προβληματιζόμαστε για το γεγονός ότι δεν έχει βρεθεί ακόμα κανένας επιχειρηματίας ή κανένα μέσο ενημέρωσης, το οποίο να δώσει ενημερωτικό αυστηρά χαρακτήρα στο πρόγραμμά του, προκειμένου να κερδίσει. Προκειμένου να έχει διαφημίσεις, προκειμένου να έχει θεατές και λοιπά.

Όταν αυτό, δε, το φαινόμενο εμφανίζεται παρόμοιο και στον γραπτό Τύπο και στον ραδιοφωνικό Τύπο και εκεί υπάρχει μια άκρατη υποχώρηση του πολιτικού υπέρ άλλων πλευρών, άκρα υποχώρηση του ενημερωτικού υπέρ άλλων πλευρών, μήπως πρέπει να αναζητήσουμε αλλού τις ευθύνες; Και μήπως, δε θα μιλήσω για το πού να αναζη-

τήσουμε τις ευθύνες, αλλά θα περιοριστώ λίγο στα του οίκου μας, δεν φταίει καθόλου η αδυναμία των δημοσιογράφων να συλλάβουν το τι σημαίνει ενημέρωση για την κόρη μου, για την κόρη σας, για τους ανθρώπους που ζουν σήμερα σε νεότερες ηλικίες και εμείς δεν μπορούμε να τους δώσουμε ενημέρωση, γιατί είμαστε κολλημένοι σε μία γλώσσα κομμάτων, σε μια γλώσσα ενός κεντρικού πολιτικού παιχνιδιού, σε μια γλώσσα η οποία δεν αποτελεί ειδήσεις, διότι είναι εύκολο να κριτικάρουμε το ότι υποχωρεί η ενημέρωση. Είναι πολύ δύσκολο εμείς οι δημοσιογράφοι να πούμε, μήπως αυτό που δίνουμε εμείς ως ενημέρωση δεν είναι ενημέρωση; Για σκεφθείτε το.

Λοιπόν, αν δεν έχετε αντίρρηση να δώσω το λόγο από ένα δύο λεπτά στους εισηγητές, αν θέλουν να πουν κάτι τελευταίο; Δημήτρη.

Εγώ ήθελα να πω δύο πράγματα. Πρώτον, να επανέληθα στο θέμα των μετρήσεων και να υπενθυμίσω ότι όσο καίνε τα κανάλια οι μετρήσεις, άλλο τόσο καίνε και τις εφημερίδες και τα περιοδικά. Από τις πρώτες δουλειές των διευθυντών των εφημερίδων είναι να δουν τι πουλήσανε χτες και όλοι ξέρουμε πάρα πολύ καλά ότι υπάρχει μια διαδικασία επιτάχυνσης του να έχουν όσο το δυνατόν νωρίτερα αυτή την πληροφορία.

Επιπλέον, ακριβώς για να λύσουν αυτό το πρόβλημα, γιατί έβγαине κάθε εφημερίδα και ισχυριζόταν ό,τι ήθελε, ό,τι πούλησε, πολύ νωρίς δημιούργησαν ένα ενιαίο όργανο, την Ένωση Ιδιοκτητών, και βγαίνουν κάποια στοιχεία που τα αποδέχονται όλοι, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στα περιοδικά, που υπάρχει πολύ μεγάλη σύγκρουση σε σχέση με τις κατηγορίες.

Άρα, μέτρηση υπήρχε πάντα στα μέσα επικοινωνίας, η κυκλοφορία, και αυτό ήταν πάντα ένα κριτήριο για να πάρουν αποφάσεις αυτοί που διαμορφώνουν την ειδησιογραφία.

■ ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

■ ΨΥΧΟΠΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

Δεύτερον, θα ήθελα να επανέλθω στο θέμα του κόστους των δεητίων, που η μείωσή του συνοδεύεται με την συρρίκνωση των κερδών της τηλεόρασης, έτσι; Όπως αντίστοιχη συρρίκνωση υπάρχει και στις εφημερίδες. Υπήρξε και υπάρχει ακόμα τεράστιο πρόβλημα στη διαφημιστική αγορά. Όμως, εδώ έχουμε μια ιδιοτυπία. Υπάρχει άλλη χώρα στην Ευρώπη που να έχει - πόσα είναι αυτή τη στιγμή; Έξι και δύο, οκτώ κανάλια εθνικής εμβέλειας; Πουθενά. Υπάρχει κάποια χώρα στην Ευρώπη και εννοώ χώρες με δεκαπλάσιο πληθυσμό, έτσι; που να έχει - πόσοι είναι τώρα, 1.200 σταθμοί ραδιοφωνικοί και εκατοντάδες, δε θυμάμαι τον αριθμό, 500 νομίζω περιφερειακά κανάλια; Πουθενά δεν υπάρχει.

Αυτό σημαίνει έναν κατακερματισμό των εσόδων σε μια πάρα πολύ μικρή διαφημιστική αγορά, γιατί έτσι δουλεύει η τηλεόραση και το ραδιόφωνο, πού οφείλεται αυτή; Ποιος προκάλεσε αυτό τον κατακερματισμό; Να πω την άποψή μου; Τα κόμματα. Τα κόμματα από το '95 και μετά, όταν για πρώτη φορά ξεκίνησαν, μπόρεσαν τα μέσα επικοινωνίας να απεξηγηθούν από το κρατικό χρήμα, που σήμαινε τα γνωστά δάνεια προς τον Λαμπράκη, προς τον Μπόμπολα, προς τον τάδε, ουσιαστικά όμως εξάρτηση από το χρήμα του κράτους ή του κόμματος για να λειτουργήσουν, για πρώτη φορά αποκτούν κεφάλαια μέσω του Μέγκα, στο οποίο μπαίνουν οι εφημερίδες και μέσω της εισαγωγής των εφημερίδων στο...

Λοιπόν, κατά την άποψή μου το τεράστιο πρόβλημα που υπάρχει είναι ότι οι Έλληνες πολιτικοί δε συμβιβάστηκαν με τη λογική δημιουργίας μιντιακών οργανισμών που δεν έχουν πολύ στενές σχέσεις μεταξύ τους, που δεν ελέγχονται από το κράτος, όπως η κρατική τηλεόραση ή δεν είναι κομματικά εξαρτημένοι. Να θυμηθούμε τις συγκρούσεις, ουσιαστικά το σκάνδαλο Κοσκωτά για τις εφημερίδες που στήριζαν ΠΑΣΟΚ και η σύγκρουση Αθαφούζου-Μητσοτάκη διέρρηξε τους κομματικούς δεσμούς που υπήρχαν ανάμεσα στις εφημερίδες και στα κόμματα. Ε, τα κόμματα αυτό δεν το θέλουν. Δεν το ξέρουν να το χειριστούν. Είναι τυχαίο ότι όλοι οι περιφημοί νόμοι κατά της διαπλοκής, που στην πραγματικότητα ήταν νόμοι κατά της οικονομικής αυτοτέλειας των μέσων,

πέρασαν ομόφωνα απ' όλα τα κόμματα και όσοι διαφώνησαν διαφώνησαν, γιατί τους ήθελαν ακόμα αυστηρότερους αυτούς τους νόμους;

Λοιπόν, πιστεύω ότι για τη φτήνια των δελητίων, φτήνια το λέω με την έννοια την οικονομική, δε θέλω να μπω σε αξιολογικές κρίσεις, την οικονομική. Το γεγονός ότι μπήκαν σε φτηνές λύσεις, κάθονται πέντε άνθρωποι και μιλιάνε, αντί να φύγουν πέντε συνεργεία, που έχουν πολυπληθές κόστος να γυρίσουν... Φταίνε τα οικονομικά τους. Τα οικονομικά τους αν είναι άθλια, γιατί οι Έλληνες πολιτικοί θέλησαν για μια ακόμη φορά να ελέγξουν τα μέσα όπως τα ήλεγχαν - να τα ελέγξουν... υπήρχε μια σχέση αμοιβαία, η οποία εξαφανίστηκε στη διάρκεια. Και εκεί εμείς, σαν επάγγελμα σε όλη τη διαπλοκολογία που αναπτύχθηκε αυτά τα 10 χρόνια, κατά τη γνώμη μου, κάναμε πολύ σοβαρό λάθος, για το πώς αντιμετωπίσαμε το θέμα.

Άρα, νομίζω ότι πρέπει να δούμε τέτοια ουσιαστικά πράγματα σε σχέση με πόσα μέσα αντέχει η ελληνική αγορά; Θεωρούσαμε ότι το να υπάρχουν πολλά μέσα είναι δείγμα δημοκρατίας. Είναι; Μήπως καταλήγει το αντίθετο; Καταλήγει σε πολύ ασθενή μέσα, τα οποία δεν είναι σε θέση να παράγουν ειδήσεις και ενημέρωση; Αυτά.

Το λόγο στον κάθε φοιτητή που θέλει να πάρει το λόγο, αλλιώς όχι πάνω από ένα λεπτό.

Έτσι αδικώ τους υπόλοιπους του πάνελ, γιατί έδωσα το λόγο στον Δημήτρη τον Ψυχογιό και μίλησε. Λάκη.

Δεν έχω να προσθέσω κάτι παρά μόνο τη θέση την οποία ασπάζομαι, ότι πιστεύω ότι δεν χρειάζεται να μετρώνται τα δελητία ειδήσεων, γιατί αποτελούν μόνο λόγο για μετεγγραφή των παρουσιαστών. Για κανέναν άλλο λόγο. Και πλέον, δεν θα πιστέψω ότι μια ανώνυμη εταιρεία διαχειρίζεται αθώα τόσα δισεκατομμύρια, σαν την AGB εννοώ.

■ **ΣΟΜΠΟΛΟΣ ΠΙΑΝΟΣ**

■ **ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ**

■ **ΛΑΖΟΠΟΥΛΟΣ ΛΑΚΗΣ**

ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΟΥ ΠΟΠΗ

Εγώ απλώς θέλω να πω ότι όλη η ρίζα του προβλήματος είναι ακριβώς αυτό. Τα πάρα πολλά μέσα, που όμως δεν είναι τυχαίο ότι διαμορφώθηκαν σε μία εποχή και νομίζω ότι και αυτό είναι στοιχείο για προβληματισμό, αποτέλεσαν μία εποχή και μία διέξοδο πρόχειρη ενδεχομένως, γιατί εγώ δεν πιστεύω ότι ήταν μόνο ο έλεγχος στο μυαλό της πολιτικής εξουσίας, ίσως να βάλουμε και την παράμετρο ότι αποτέλεσαν μία διέξοδο για μία μορφή ανεργίας του κλάδου και με ενθουσιασμό τα δεχθήκαμε και τα στελεχώσαμε, μην έχοντας αυτό που πιστεύω ότι πραγματικά μας λείπει, την κουλτούρα της τηλεόρασης. Νομίζω δηλαδή ότι ήταν και μία επιλογή πολιτική για την κάλυψη και νομίζω ότι υπήρξε και μία συζήτηση σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, μια εποχή που τα μίντια θα απορροφήσουν μία μορφή της ανεργίας. Οπότε, πολλαπλασιάσαμε ή επιτείνουμε κι εμείς το πρόβλημα, χωρίς να μπορούμε να το αντιμετωπίσουμε, τότε που έπρεπε στη ρίζα του.

**ΓΙΟΥΡΜΕΤΑΚΗΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ**

Ένα λεπτό θέλω να σας απασχολήσω. Να προσθέσω κάτι σ' αυτά που είπα πριν, γιατί δεν πρόλαβα.

Πριν από μερικά χρόνια ως ανταποκριτής της Καθημερινής στη Λάρισα, μου ζητήθηκε από την τότε καινούρια διεύθυνση της Καθημερινής να συντάξω έναν κατάλογο με 200 ονόματα Λαρισαίων που θεωρούσα ότι θα μπορούσαν να ενταχθούν στο target group των αναγνωστών της Καθημερινής για να τους σταλεί για ένα δίμηνο δωρεάν η εφημερίδα, προκειμένου να τη συνηθίσουν. Δόθηκε η κατάσταση, εστάλη η εφημερίδα για ένα δίμηνο σε 200 παραλήπτες Λαρισαίους, οι οποίοι ρωτήθηκαν μετά το δίμηνο αν ήθελε κανένας να την κρατήσει και είπαν όλοι όχι. Αυτό σε σχέση με την τηλεόραση μου κάνει το εξής: ότι συζητάμε σήμερα για το δελτίο ειδήσεων των 8, ενώ δωρεάν μας προσφέρει δεκάδες ενημερωτικά προγράμματα, μεταξύ των οποίων και τα δελτία των 2 το μεσημέρι ή τα μεταμεσονύκτια που είναι χωρίς παράθυρα και περισσότερο ειδησεογραφικά και χωρίς να προσβάλλουν την αισθητική μας, αλλιά επιμένουμε όλοι να αλληλάξουμε τα δελτία των 8.

Εάν δεν γίνεται να αλληλάξουμε λοιπόν τα δελητία των 8 μπορούμε να ζητήσουμε την ενημέρωσή μας αλληλού, μέσα στο παραγόμενο τηλεοπτικό προϊόν, το οποίο δόξα τω θεώ μας προσφέρεται δωρεάν και άφθονο, παρά να προσπαθούμε να αλληλάξουμε το μισάωρο αυτό.

Νομίζω ότι εμείς τελειώσαμε. Το πρόγραμμα λήξει κλείσιμο του συνεδρίου.

Όχι, η νέα συνάδελφος που έθεσε ένα θέμα και σχετίζεται ακριβώς πάρα πολύ με το δελητίο των 8 και γενικότερα με την έκδοση των εφημερίδων, πού στηρίζονται όλοι αυτοί. Στην εργασία ένα σωρό ανθρώπων που δεν τους ξέρουμε. Στην εργασία των ανθρώπων, οι οποίοι ουσιαστικά είτε αμείβονται πάρα πολύ ελάχιστα, είτε δεν αμείβονται καθόλου. Και αυτό είναι το τραγικό. Παρότι υπάρχει η συλλογική σύμβαση της Ενώσεως Συντακτών με την Ένωση Ιδιοκτητών από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 που λέει ρητώς ότι ο υπό δοκιμή δημοσιογράφος το πρώτο τρίμηνο παίρνει το μισό του κατώτερου μισθού και από 'κει και πέρα εντάσσεται στο μισθολόγιο. Για ένα σωρό ιστορίες, όλα τα συμβούλια της Ενώσεως Συντακτών δεν μπόρεσαν να εφαρμόσουν, πάρα πολλή δυσκολίες. Τα κανάλια - το ίδιο ισχύει για όλες τις εφημερίδες και για όλα τα ραδιόφωνα και για όλες τις τηλεοράσεις. Για όλα! Για όλα το λέω. Με συγχωρείτε, για όλα που υπάρχουν στην Αθήνα. Και επειδή εφαρμόζουν τα κανάλια τις συλλογικές συμβάσεις της Ενώσεως Συντακτών είναι άλλος ένας τρόπος να εφαρμοστεί και από εκεί και επιτέλους να μην βλέπουμε και σε μεγάλες εφημερίδες και ενδεχομένως σε κανάλια επί ένα και δύο χρόνια να μην παίρνουν φράγκο παιδιά που είναι και πτυχιούχοι. Συγγνώμη για την παρέμβαση.

Λοιπόν, εμένα με ακούγατε βέβαια όλο το πρωί χθες και γι' αυτό δεν πήρα καθόλου το λόγο ούτε να απαντήσω σε

■ ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

■ **ΚΙΑΟΣ ΝΙΚΟΣ (Πρόεδρος
ΕΔΟΕΑΠ – Δημοσιογράφος
Εφημερίδας
«Ελευθεροτυπία»)**

■ ΣΟΜΠΟΛΟΣ ΠΙΑΝΟΣ

κάποιες ερωτήσεις που μου έκαναν οι συνάδελφοι και κάποιοι νεαροί συνάδελφοι.

Θέλω να συμπληρώσω σ' αυτά που είπε ο Νίκος Κιάος στη Νατάσα ότι είναι δύσκολη η αγορά. Η κατάσταση που αντιμετωπίζουμε σήμερα εμείς ως ΕΣΗΕΑ, αλλά και οι άλλες συνδικαλιστικές ενώσεις στο χώρο μας είναι η χειρότερη της τελευταίας εικοσαετίας. Έχει γίνει ένα μπουμ, η έκρηξη δηλαδή των ιδιωτικών καναλιών και των ραδιοφώνων. Είπε ο Δημήτρης ο Ψυχογιός προηγουμένως ότι έχουμε πάνω από 1.000 ραδιοφωνικούς σταθμούς στην Ελλάδα. Έχουμε 230 τηλεοπτικούς σταθμούς στην Ελλάδα. Έχουμε πολλές δεκάδες εφημερίδες, αθλητικές, πολιτικές, οικονομικές εφημερίδες, που αυτά τα φαινόμενα, αυτά τα πράγματα δηλαδή δεν θα τα συναντήσεις ούτε στην Ιταλία, ούτε στη Γερμανία, ούτε στη Γαλλία, ούτε στην Αμερική. Εμείς έχουμε, παραδείγματος χάρι να αναφέρω στους νέους συναδέλφους κυρίως, 14 αθλητικές εφημερίδες. Μου φαίνεται έχουμε και μία στη Λάρισα και εξακολουθεί να υπάρχει. Η Γαλλία έχει μία με τον πληθυσμό τον τριπλάσιο από τον δικό μας, τον τετραπλάσιο. Η Αγγλία δεν έχει. Ενημερώνονται οι φίλαθλοι από τις αθλητικές εφημερίδες. Δεν έχει πολυθεσίτες που λέει ο κ. Σαββίδης, γιατί ο μισθός της κ. Νατάσας που θα πάει να δουλέψει, αν θα πληρωθεί όπως είπε, θα είναι 1.000 ευρώ σύμφωνα με τη νέα σύμβαση που υπογράψαμε. Αν πάει να δουλέψει σε κανάλι της Αγγλίας θα πάρει 4.000, 5.000 ευρώ. Είναι διαφορετικοί οι μισθοί έξω.

Εν πάση περιπτώσει, είναι πολύ δύσκολα τα πράγματα. Εμείς αντιμετωπίζουμε τώρα μια χιονοστιβάδα καταστάσεων δύσκολων, έχουμε τρελαθεί δηλαδή, και προσπαθούμε να δούμε πού μπορούμε να βοηθήσουμε και να συγκρατήσουμε την κατρακύλα. Κάνουμε ό,τι μπορούμε. Δεν έχουμε το μαγικό ραβδί να αναστρέψουμε μια κατάσταση που έτσι κι αλλιώς όλοι την βλέπαμε ότι θα έρθει μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες και είναι ήδη πραγματικότητα. Αυτό και μόνο σας λέω, ότι δεν καθόμαστε με τα χέρια σταυρωμένα.

Από 'κει και πέρα τώρα, θέλω να κάνω και μια εξομολόγηση. Είπε προηγουμένως ο κ. Λαζόπουλος αναφερόμενος στο τραγικό περιστατικό της Βέροιας ότι εμείς πεθάναμε πριν

ακόμα βρεθεί ο Άλεξ, λέγοντας το πτώμα του, το πτώμα του, το σώμα του και λοιπά. Ένας απ' αυτούς που έκανε αυτό το ατόπημα που είναι πολύ σοβαρό είμαι κι εγώ. Κάποιες φορές - δεν το ήέω γι' αυτό, αισθάνομαι την ανάγκη να το πω. Δεν έχω καμία... Ειλικρινά προς τη μάνα και όταν συνειδητοποιήσα κάποιες φορές όταν είσαι στον αέρα ζωντανός, είχα 5-6 μέρες στη Βέροια, και έχεις κάποια ενημέρωση και το θεωρείς κάποιο πράγμα δεδομένο. Αφού έχεις πέντε μαρτυρίες ανηλίκων που σου ήένε ότι τον κάναμε εκεί, φτιάξαμε εκείνο, κάναμε το ήλληο, ήέον δε μιλίās για ζωντανό. Κοροϊδεύεις τον κόσμο. Και ασυνείδητα ήες ήήραν το πτώμα και το μετέφεραν κάπου ήηλού, μετά την πρόχειρη ταφή του Άλεξ που έκαναν τα παιδιά.

Όμως, άμα συνειδητοποιήσω εγώ αυτό που ήέω τώρα, είναι φοβερό, είναι τραγικό, γιατί απέναντί μου, απέναντι είναι η μάνα που βήέπει αυτό που ήέω εγώ και άμα ακούει η μάνα που ήηπίζει, εγώ μίλησα περίπου μιάμιση ώρα με τη μάνα. Αυτή δεν μπορεί να το χωνέψει ότι το παιδάκι της είναι νεκρό και έρχομαι εγώ τώρα ο πεπειραμένος, που έχω καλύψει χιλιάδες υποθέσεις δύσκολες και τέτοιες πάρα πολλήες πολύκροτες υποθέσεις και δε σέβομαι αυτή την ιστορία, αυτή την υπόσταση της υπέροχης μάνας για την οποία έχω πει και ήήη στην τηλεόραση και θα το ήέω πάντα ότι δεν έχω συναντήσσει πολλήες τέτοιες προσωπικότητες στη ζωή μου την επαγγελματική σαν αυτή της μάνας, έρχομαι ήηπών εγώ που έχω την δύναμη, την ισχύ και ισοπεδώνω αυτή την προσωπικότητα της μάνας. Γι' αυτό οφείλω να απολογηθώ, ειλικρινά.

Τώρα όμως επειδή είμαι ένας από αυτούς που έβαήαν τη σφραγίδα γι' αυτό το συνέδριο, είμαι υποχρεωμένος να κηέισω τις εργασίες.

Νομίζω ότι ακούστηκαν πάρα πολλήά ενδιαφέροντα πράγματα. Ακούστηκαν πράγματα και από ανθρώπους οι οποίοι τα ζουν από μέσα αυτά, χειρίζονται αυτές τις καταστάσεις για τις οποίες μίλησαν. Δεν μίλησαν θεωρητικά, να κάτσω στο γραφείο μου τώρα και να γράψω ένα ήόγο και να πω πέντε πράγματα και έχει σημασία αυτό το πράγμα, αυτό που σας ήέω. Λοιπόν, ακούστηκαν πάρα πολλήά, η Γενική

Γραμματέας, η κ. Παπαδά αηλά και ο κ. Ρουσόπουλος μου είχε πει πριν ανέβω στη Σαμοθράκη ότι θα το ξανατυπώσουν, θα ξανατυπώσουν τα πρακτικά όπως έκαναν πέρσι και θα τα μοιράσουμε. Εγώ θα κάνω μια πρόταση στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΣΗΕΑ. Εάν θα το υιοθετήσουν ή και στο Νομάρχη, να τα μοιράσουμε αυτά τα πρακτικά, αυτό το βιβλιαράκι που θα βγει να το μοιράσουμε σε όλους τους δημοσιογράφους σε όλη την Ελλάδα και στους φοιτητές των δημοσιογραφικών σχολών. Είναι πολύ απλό. Όπως κάνουμε με το βιβλίο του Γαβριηλίδη. Πιστεύω ότι θα βοηθήσει σημαντικά αυτό και εμάς τους παλαιότερους και τους συνέδρους και εκείνους που δεν μας ακούν και δεν έχουν πληροφορηθεί, αηλά και τους νέους συναδέλφους μας.

Λοιπόν, τα συμπεράσματα όλα, δεν μπορώ να κάνω μία συνόψιση αυτή τη στιγμή, όλα λοιπόν θα συγκεντρωθούν αυτά τα πρακτικά, θα βγει ένα βιβλιαράκι και θα μοιραστεί και εκ μέρους τώρα του Νομάρχη, του Νίκου Ζαμπουνίδη, του Δημάρχου εδώ της Σαμοθράκης που μας φιλοξενεί, του Γιώργου Χανού, εκ μέρους όλων των μελών της Οργανωτικής Επιτροπής θέλω να ευχαριστήσω τους εισηγητές όλων των πάνελς και να τους διαβεβαιώσω ότι δεν ήρθαν τζάμπα εδώ.

Εμείς θέλουμε να τους ευχαριστήσουμε, έπιασαν τόπο τα όσα είπαν και θα πιάσουν ακόμα περισσότερο σε ευρύτερη μάζα.

Λοιπόν, σας ευχαριστούμε για όλα. Πιστεύω ότι ήταν κάτι καλύτερο από τα προηγούμενα συνέδρια, το περσινό, το προπέρσινο και εκείνο που θα ευχηθώ είναι το επόμενο, το 15ο συνέδριο να είναι ακόμα καλύτερο και φυσικά να έχει και καλύτερο κόσμο εδώ και περισσότερο, αηλά και να το περιβάλλουμε με αγάπη και με ενδιαφέρον περισσότερο απ' ό,τι τα προηγούμενα.

Ευχαριστώ πολύ. Ευχαριστούμε πολύ.